

ILŪKSTES NOVADA

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS 2013.-2030.GADAM

VIDES PĀRSKATS

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija izstrādāta Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētā projekta Nr.1DP/1.5.3.2.0/10/APIA/VRAA/005 "Ilūkstes novada pašvaldības attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana un novada attīstības programmas 2013. – 2019.gadam izstrāde" ietvaros. Izstrādātājs: SIA „Reģionālie projekti”

SATURA RĀDĪTĀJS

SAĪSINĀJUMI	4
INFORMĀCIJA PAR PROJEKTU	5
IAS SASTĀVS, MĒRĶI UN SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	5
VP SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA	5
IEVADS	6
1. INFORMĀCIJA PAR PROJEKTU	7
2. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS SASTĀVS, MĒRĶI UN SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	8
3. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA	9
3.1. Izmantotā informācija	9
3.2. Iesaistītās institūcijas	10
3.3. Sabiedrības līdzdalība	10
3.4. Sabiedrības informēšana	10
ESOŠAIS VIDES STĀVOKLIS	11
IZMAIŅAS, JA IAS NETIKTU ĪSTENOTA	11
VIDES STĀVOKLIS TERITORIJĀS, KURAS IAS ĪSTENOŠANA VAR BŪTISKI IETEKMĒT	11
4. ESOŠĀ VIDES STĀVOKĻA APRAKSTS UN IESPĒJAMĀS IZMAIŅAS, JA PLĀNOŠANAS DOKUMENTS NETIKTU ĪSTENOTS	12
4.1. Dabas resursi	12
4.2. Atmosfēras gaisa kvalitāte	13
4.3. Virszemes ūdeņu kvalitāte	16
4.4. Dzeramā ūdens kvalitāte	19
4.5. Notekūdeņu ietekme uz vidi	21
4.6. Atkritumu ietekme uz vidi	23
4.7. Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas	24
4.8. Piesārņojošās darbības	26
4.9. Izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots	28
5. VIDES STĀVOKLIS TERITORIJĀS, KURAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANA VAR BŪTISKI IETEKMĒT	29
5.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti	29
5.2. Lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstības teritorijas	37
5.3. Īpaši dabas resursu izmantošanas teritorijas	38
5.4. Pilsētu un ciemu teritorijas	39
5.5. Ražošanas teritorijas	40
6. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA UN AR TO SAISTĪTĀS VIDES PROBLĒMAS	41
7. ILGTERMIŅĀ SASNIEDZAMIE REZULTĀTI	42
VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI	42
IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS	42
IETEKMES SAMAZINĀŠANAS PASĀKUMI	42
ALTERNĀTĪVA	42
KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI	42
PĀRROBEŽU IETEKMES	42
PAMATPRINCIPI UN METODES	42
MONITORINGS	42
KOPSAVILKUMS	42
8. VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI	43
8.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi	43
8.2. Nacionālie vides aizsardzības mērķi	44
9. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS	48
9.1. Tiešās un netiešās ietekmes	48
9.2. Īslaicīgās un ilglaicīgās ietekmes	48
9.3. Summārās ietekmes	50
10. IETEKMES UZ VIDI SAMAZINĀŠANAS PASĀKUMI	51
10.1. Plānošanas dokumentā fiksētie ierobežojumi	51
10.2. Pašvaldības vides politika un vides aizsardzības normatīvi	51
11. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IESPĒJAMO ALTERNATĪVU IZVĒLES PAMATOJUMS	52

12.	KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI	53
13.	PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IESPĒJAMĀS BŪTISKĀS PĀRROBEŽU IETEKMES NOVĒRTĒJUMS.....	54
14.	VIDES PĀRSKATA IZSTRĀDĒ PIELIETOTIE PAMATPRINCIPI UN METODES	55
15.	PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS MONITORINGS.....	56
16.	VIDES PĀRSKATA KOPSAVILKUMS.....	57
	IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN INFORMĀCIJAS AVOTI	59
	<i>PIELIKUMS. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA PĒC PLĀNOŠANAS DOKUMENTA PIEŅEMŠANAS</i>	<i>60</i>

SAĪSINĀJUMI

B	B kategorijas piesārņojošās darbības atļauja		aizsargājamo teritoriju tīkls
C	C kategorijas piesārņojošās darbības apliecinājums	NO _x	slāpekļa oksīdi
D487	Daugavas baseina ūdenstece	Nr.	numurs
DUS	degvielas uzpildes stacija	piem.	piemēram
ES	Eiropas Savienība	PM10	cieto putekļveida daļiņu pieļaujamā norma
ha	hektāri	SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
ĪADT	īpaši aizsargājama dabas teritorija	SIVN	stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums
IAS	ilgtspējīgas attīstības stratēģija	SM	stratēģiskais mērķis
IP	ilgtermiņa prioritāte	t/g	tonnas gadā
km	kilometri	tab.	tabula
km ²	kvadrātkilometri	tūkst.	tūkstotis
LAD	Lauku atbalsta dienests	TIC	tūrisma informācijas centrs
LR	Latvijas Republika	TIAN	teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
L178	Lielupes baseina ūdenstece	u.c.	un citi
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs	utt.	un tā tālāk
m v.j.l.	metri virs jūras līmeņa	VAS	Valsts akciju sabiedrība
m ³	kubikmetri	VPVB	Vides pārraudzības valsts birojs
MK	Ministru kabinets	VSIA	Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību
NAI	notekūdeņu attīrīšanas iekārtas	VVD	Valsts vides dienests
NATURA 2000	Natura 2000 ir Eiropas Savienības dabas daudzveidības saglabāšanai izveidoto	VZD	Valsts zemes dienests
		%	procenti

**INFORMĀCIJA PAR PROJEKTU
IAS SASTĀVS, MĒRĶI UN SAISTĪBA AR
CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM
VP SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA**

IEVADS

VIDES PĀRSKATĀ (stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējumā) tiek izvērtēts Ilūkstes novada hierarhiski augstākais attīstības plānošanas dokuments - **ILŪKSTES NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2013. – 2030. gadam**.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.157 „Kārtība, kādā veicams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums” (23.03.2004.), Ilūkstes novada dome 2013. gada 7.martā nosūtīja Vides pārraudzības valsts birojam iesniegumu par plānošanas dokumentu izstrādes uzsākšanu.

2013. gada 13. martā Vides pārraudzības valsts birojs pieņēma lēmumu Nr.20 piemērot stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijai 2013. – 2030. gadam.

Pamatojoties uz šo lēmumu tika sagatavots Vides stāvokļa pārskats (SIVN – stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums) projekts, veiktas nepieciešamās konsultācijas un sabiedrības informēšana, kā arī noorganizēta publiskā apspriešana un sanāksmes likumdošanā noteiktajā kārtībā visos pagastu centros uz Ilūkstes novada domē.

Vides pārskats ir Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2013. - 2030. gadam sastāvdaļa. Vides pārskatā tiek analizēta plānošanas dokumentu atbilstība izvirzītajiem nacionālajiem un reģionālajiem vides aizsardzības politikas mērķiem un kritērijiem, pamatnostādnēm un spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, kā arī vērtēts vai tiek ņemti vērā institūciju nosacījumi.

Vides pārskats nepieciešams arī plānošanas dokumentiem, kuru ieviešana var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes NATURA 2000 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.

Ilūkstes novadā atrodas **NATURA 2000 TERITORIJAS** - dabas parki „Dvietes paliene”, „Svente” aizsargājamais ainavu apvidus „Augšzeme” un 8 dabas liegumi „Baltmuižas purvs”, „Bardinskas ezers”, „Dvietes dumbrāji”, „Kinkausku meži”, „Pašulienes mežs”, „Pilskalnes Siguldiņa”, „Raudas meži”, „Skujines ezers”.

Dokumentā izmantoto fotogrāfiju avots: Ilūkstes novada pašvaldība.

1. INFORMĀCIJA PAR PROJEKTU

Plānošanas dokumenta nosaukums:	ILŪKSTES NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2013. – 2030.GADAM
Plānošanas dokumenta izstrādātājs:	SIA „Reģionālie projekti”
Plānošanas dokumenta izstrādē un informācijas iegūšanā iesaistītās institūcijas:	<p>Ilūkstes novada pašvaldība;</p> <p>Bebrenes, Pilskalnes, Šēderes, Subates pilsētas un Prodes pagasta, Eglaines pagasta un Dvietes pagastu pārvaldes;</p> <p>Vides pārraudzības valsts birojs;</p> <p>Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālā administrācija;</p> <p>Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālā vides pārvalde;</p> <p>Valsts iestāde „Latgales plānošanas reģions”;</p> <p>Veselības ministrija Veselības inspekcijas Latgales kontroles nodaļa;</p> <p>Valsts meža dienesta Dienvidlatgales virsmežniecība;</p> <p>VZD Latgales reģionālā nodaļa;</p> <p>VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”</p>
Institūcijas un organizācijas, kurām jāiesniedz Vides pārskata projekts atzinumu saņemšanai:	<p>Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālā vides pārvalde;</p> <p>Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālā administrācija;</p> <p>Veselības ministrija Veselības inspekcijas Latgales kontroles nodaļa;</p> <p>Latgales plānošanas reģiona administrācija</p>

2. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS SASTĀVS, MĒRĶI UN SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA ir **ilgtermiņa** teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikts vietējās pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējums, mērķi, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva¹. Šis dokuments ir **hierarhiski augstākais** Ilūkstes novada vietējās pašvaldības attīstības plānošanas dokuments.

Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.gadam (*turpmāk – Ilūkstes novada IAS*) parāda pašvaldības iespējamo un vēlamo turpmāko izaugsmi, kā pamatā ir savstarpēji saistītu nozaru attīstība, kā arī tās ietekmi uz apkārtējo teritoriju attīstību.

ILŪKSTES NOVADA IAS veido sekojošas sadaļas:

- › pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums (*detalizētāks pašreizējās situācijas raksturojums sagatavots kā atsevišķs sējums*),
- › stratēģiskā daļa,
- › telpiskās attīstības perspektīva.

1. attēls. Ilūkstes novada IAS sastāvs

Nozīmīgākās IAS sadaļas ir „**STRATĒĢISKĀ DAĻA**” un „**TĒLPISKĀS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVA**”.

STRATĒĢISKAJĀ DAĻĀ definēts Ilūkstes novada attīstības ilgtermiņa redzējums - **VĪZIJA**: „SĒLIJAS REĢIONA CENTRS AR KONKURĒTSPĒJĪGAS IZGLĪTĪBAS IESPĒJĀM, KRĀSAINU SPORTA UN KULTŪRAS DZĪVI UN VIDI, KAS IR PIEVILCĪGA ĢIMENĒM, UZŅĒMĒJIEM UN TŪRISTIEM”, trīs **stratēģiskie mērķi**: „SM1 IEDZĪVOTĀJU SKAITA SAGLABĀŠANA”, „SM2 EKONOMISKĀ IZAUGSME” UN „SM3 SAKĀRTOTA DZĪVES TELPA”, trīs **ilgtermiņa attīstības prioritātes** „P1 SĒLIJAS REĢIONA ATTĪSTĪBA”, „P2 ILGTSPĒJĪGA VIETĒJO RESURSU IZMANTOŠANA UN SADARBĪBA EKONOMISKAJĀ IZAUGSMEI” UN „P3 PIEEJAMA UN MŪSDIENĪGA TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA”, kā arī **galvenā ekonomiskā specializācija** LAUKSAIMNIECĪBAS, KOKRŪPNIECĪBAS UN TŪRISMA NOZARĒS.

Savukārt **TĒLPISKĀS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVĀ** noteikti apdzīvājuma attīstības centri, galvenie transporta un inženierkomunikāciju koridori un nozīmīgākās funkcionālās telpas - LAUKSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS TERITORIJAS, TŪRISMA TERITORIJAS, DABAS TERITORIJAS, RAŽOŠANAS TERITORIJAS, MEŽSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS TERITORIJAS, DERĪGO IZRAKTEŅU TERITORIJAS UN MOZĀIKVEIDA IZMANTOŠANAS TERITORIJAS, **vadlīnijas** to attīstībai un plānošanai.

Dokuments izstrādāts, ievērojot Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā (Latvija 2030) un Latgales stratēģijā 2030, kā arī Latgales plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentos noteiktos ilgtermiņa attīstības mērķus un prioritātes.

Citus novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentus (attīstības programmu, teritorijas plānojumu, lokālplānojumu, tematiskos plānojumu u.c.) izstrādā saskaņā ar pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģiju.

¹ Teritorijas attīstības plānošanas likums, 1.pants

3. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA

3.1. IZMANTOTĀ INFORMĀCIJA

Vides pārskata izstrādē tika izmantoti vairāki elektroniski pieejami informācijas avoti, datu bāzes, kā arī dažādi publicēti materiāli, valsts institūciju publiskie pārskati, sniegtie nosacījumi, pašvaldības attīstības plāni un pārskati.

Pārskata sagatavošanas laikā notika konsultācijas ar Ilūkstes novada pašvaldību, novada pagastu pārvaldes speciālistiem, kā arī tika veikta novada teritorijas apsekošana dabā.

1. tabula. Svarīgāko informācijas avotu saraksts

DATU AVOTS	DATU NOSAUKUMS	INFORMĀCIJAS SATURS
Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs	Datu bāzes: „Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas”, „Īpaši aizsargājamie koki”, „Mikroliegumi”	Dati par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, dižkokiem un mikroliegumi
Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs	Valsts statistikas pārskata veidlapa "Nr.2 – Gaiss. Pārskats par gaisa aizsardzību"	Dati par stacionāro avotu emisijām atmosfēras gaisā
Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs	Valsts statistikas pārskata veidlapa "Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem"	Dati par bīstamajiem un sadzīves atkritumiem
Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs	Valsts statistikas pārskata veidlapa "Nr.2 – Ūdens. Pārskats par ūdens resursu lietošanu"	Ūdens patēriņa uzskaitē, novadīto notekūdeņu apjomi, paliekošais piesārņojums
Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs	Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs	Informācija par piesārņotām un potenciāli piesārņotām teritorijām.
Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs	Daugavas baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2009. – 2015. gadam	Informācija par Daugavas baseina apgabalā esošajiem ūdensobjektiem, to apsaimniekošanu.
Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija	Kultūras pieminekļu saraksts	Kultūras pieminekļu saraksts.
AS „Latvijas valsts meži”	Mežsaimniecības rīcībā esošā informācija	Dati par mežu resursiem
Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs	Būvmateriālu izejvielu atradnes	Dati par derīgo izrakteņu atradnēm
Dabas aizsardzības pārvalde	www.daba.gov.lv	Dati par īpaši aizsargājamām teritorijām.
Vides pārraudzības valsts biroja mājas lapa	www.vpvb.gov.lv	Dati par atļaujām, informācija par procedūru, indikatoru saraksts, informācija pašvaldībām.

3.2. IESAISTĪTĀS INSTITŪCIJAS

Vides pārskata sagatavošanas nepieciešamību nosaka Eiropas Savienības (ES) un Latvijas Republikas nacionālie normatīvie akti.

Eiropas Savienībā: Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2001/42/EK (27.06.2001.) par noteiktu plānu un programmu ietekmi uz vidi novērtējums.

Latvijas Republikā: likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (13.11.1998.) un MK noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (23.03.2004.).

Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un Vides pārskata izstrādē iesaistītas vairākas institūcijas, kuras sniegs atzinumus:

- Vides pārraudzības valsts birojs;
- VVD Daugavpils reģionālā vides pārvalde;
- Veselības ministrijas Veselības inspekcijas Latgales kontroles nodaļa;
- Latgales plānošanas reģiona administrācija.

3.3. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA

Vides pārskata sagatavošanas procedūras principus nosaka 2004. gada 23. marta MK noteikumi Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

Sagatavojot Vides pārskata projektu, ņemti vērā Vides pārraudzības valsts biroja ieteikumi pašvaldības priekšlikumi, kā arī informācija no kompetentajām institūcijām, ar kurām notika konsultācijas.

Sagatavotā plānošanas dokumenta 1. redakcijas materiāls un Vides pārskata projekts tiks nodots publiskajai apspriešanai, materiāli tiks izstādīti Ilūkstes novada pašvaldības ēkā, Brīvības ielā 7, Ilūkstes pilsētā, darba dienās pašvaldības darba laikā un ievietoti arī Internetā – pašvaldības mājas lapā www.ilukste.lv un ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un Vides pārskata izstrādātāju mājas lapā: www.rp.lv.

Priekšlikumus par izstrādāto Vides pārskatu būs iespējams iesniegt rakstveidā Ilūkstes novada domē, novada pagastu pārvaldēs vai

sūtīt pa pastu, adresējot Ilūkstes novada pašvaldībai, Brīvības ielā 7, Ilūkste, LV-54474

Priekšlikumus par izstrādāto Vides pārskatu varēs iesniegt arī SIA „Reģionālie projekti”, Brīvības ielā 7, Ilūkstē, LV – 5447 vai sūtīt pa e-pastu birojs@rp.lv.

Sludinājuma teksts par publisko apspriešanu tiks nosūtīts elektroniskā veidā arī Vides pārraudzības valsts birojam.

Sagatavotais Vides pārskata projekts tiks nodots izskatīšanai un atzinuma saņemšanai Vides pārraudzības valsts biroja norādītajām institūcijām: VVD Daugavpils reģionālajai vides pārvaldei, Dabas aizsardzības pārvaldei, Veselības inspekcijas Latgales kontroles nodaļai, Latgales plānošanas reģiona administrācijai.

Pēc atzinumu saņemšanas Vides pārskata projekts tiks papildināts un precizēts atbilstoši institūciju sniegtajiem atzinumiem un iesniegts Vides pārraudzības valsts birojā izvērtēšanai un atzinuma sniegšanai.

3.4. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA

Pēc plānošanas dokumenta - **ILŪKSTES NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS 2013.-2030.GADAM**, pašvaldībai 14 dienu laikā ir jāinformē iedzīvotāji, institūcijas par to, kā tika ņemti vērā Vides pārskatā iestrādātie ieteikumi.

Paziņojumam jābūt brīvi pieejamam pašvaldībā (pie ziņojuma dēļa), arī mājas lapā Internetā.

Plašāka informācija par to, kas jāiekļauj paziņojumā ir Vides pārskata *Pielikumā*, kā arī Vides pārraudzības valsts biroja mājas lapā www.vpvb.gov.lv.

**ESOŠAIS VIDES STĀVOKLIS
IZMAIŅAS, JA IAS NETIKTU
ĪSTENOTA**

**VIDES STĀVOKLIS TERITORIJĀS,
KURAS IAS ĪSTENOŠANA VAR
BŪTISKI IETEKMĒT**

4. ESOŠĀ VIDES STĀVOKĻA APRAKSTS UN IESPĒJAMĀS IZMAIŅAS, JA PLĀNOŠANAS DOKUMENTS NETIKTU ĪSTENOTS

4.1. DABAS RESURSI

Ilūkstes novads atrodas Latvijas dienvidaustrumu daļā, Augšzemes augstienē, Daugavas kreisajā krastā - kultūrvēsturiskajā Sēlijas reģionā un aizņem 646,6 km² lielu teritoriju.

No teritorijas kopējās platības lauksaimniecībā izmantojamā zeme sastāda 47%, meža zeme - 39%, krūmāji, purvi - 3%, zeme zem ūdeņiem - 2%, zeme zem ēkām un pagalmiem – 1%, zeme zem ceļiem - 1%, bet pārējās zemes sastāda 3%.

Lielākajai novada teritorijas daļai ir raksturīgs vidēji līdz stipri saposmots, paugurains reljefs, tikai Daugavas ielejas, Dvietes senielejas un Eglaines - Ilūkstes pazeminājuma joslā, tas ir līdzens vai vāji saposmots. Augstākais paugurs novada teritorijā ir Lediņu kalns (201 m v.j.l.).

Mežu teritorijās 60,5% no visām koku sugām aizņem mīksto lapu koki, 37,5% - skuju koki un tikai 2% – cieto lapu koki. Visizplatītākās koku sugas ir bērzs, egļu un priede. 24275,6 ha jeb 87,9% mežu ir bez saimnieciskās darbības ierobežojumiem, 1624,8 ha jeb 5,9% meža teritorijas ir aizliegta kailcirte, 760,73 ha jeb 2,8% - aizliegta galvenā cirte, 663,43 ha jeb 2,4% - aizliegta kopšanas cirte, bet 298,6 ha jeb 1,1% - aizliegta jebkāda mežsaimnieciskā darbība.

Ilūkstes novada ūdenstece un ūdenstilpes ietilpst Daugavas baseina un Lielupes baseina apgabalos. Lielākās upes - Daugava, Dviete, Berezauka, Līčupe (Prode), Kreuna, Eglaine, Dobe, Dienvidsusēja, Ilūkste, Rauda, Šedere, Eglaine, Lašupīte u.c. Lielākie ezeri: Āzišķu, Dvietes, Galiņu, Kaminčas, Lielais Subates, Mazais Subates, Patmalnieku, Šarlotes, Skuķu un Sviļu ezers. Kopumā Ilūkstes novada teritorijā uzskaitītas vairāk kā 60 dažādas ūdenstilpnes. Ezeru, kuru spoguļa laukuma platība ir lielāka par 10 ha, kopskaits ir 22. Saskaņā ar civillikumu kā publiskie ezeri novada teritorijā noteikti Galiņu ezers, Lielais Subates ezers, Marijas ezers, Mazais Subates ezers un Šarlotes ezers. Kaminčas ezerā zvejas tiesības pieder valstij.

Nozīmīgākie novada zemes dzīļu resursi ir smilts, smilts-grants un kūdra., ezeros konstatēti arī sapropeļa krājumi. Teritorijā tiek izmantotas² divas derīgo izrakteņu atradnes: Dvietes mežniecības 101. un 107.kv. (derīgais izraktenis - smilts) un Baltmuižas purvs (derīgais izraktenis – kūdra). Dvietes mežniecībā iegūtā smilts tiek izmantota būvniecībā un ceļu būvē. Krājums 2012.gada 1.janvārī - 131,28 tūkst. m³. Baltmuižas purva kūdra tiek izmantota lauksaimniecībā (purvs atrodas Prodes un Gārsenes pagasta teritorijā). Atradnes krājums uz 2012.gada 1.janvāri bija 743,71 tūkst. m³.

² Derīgo izrakteņu bilance (būvmateriālu izejvielu, kūdras un dziedniecības dūņu) krājumu bilance par 2011.,2010.gadu (LVĢMC)

4.2. ATMOSFĒRAS GAISA KVALITĀTE UN TROKSNIS

Vieni no būtiskākajiem vidi un iedzīvotājus dzīves kvalitāti ietekmējošiem faktoriem ir atmosfēras gaisa kvalitāte un troksnis.

Gaisa piesārņojums var radīt problēmas vietējā, reģionālā vai pasaules mērogā. Vietējā mērogā tas var veicināt veselības problēmas, nodarīt kaitējumu ēkām un kultūras pieminekļiem, ietekmēt apkārtējo vidi tuvu emisijas avotiem. Reģionālā ietekme var izpausties kā ūdeņu un augšnes paskābināšanās, kā arī piezemes ozona koncentrāciju paaugstināšanās. Globālā mērogā gaisa piesārņojums ietekmē klimata pārmaiņas un ozona slāņa noārdīšanos. Gaisa piesārņojumu rada paskābinošās vielas, siltumnīcefekta gāzes, ozona slāni noārdošās vielas, vielas, kas izraisa eitrofikāciju, smagie metāli, cietās daļiņas (putekļi), noturīgie organiskie piesārņotāji (NOP) un radioaktīvās vielas. Piesārņojuma izplatībai nevar novilkt teritoriālās robežas, tas ar gaisa plūsmu tiek pārnesta tālu prom no piesārņojuma avota³.

Savukārt trokšņa piesārņojumu galvenokārt rada transporta kustība, celtniecības darbi un rūpniecisko objektu, siltuma un elektroenerģijas ražošanas iekārtu darbība.

Trokšņa mērījumi novadā nav veikti, trokšņu kartes nav izstrādātas. Saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu, trokšņu kartes un rīcības plānu trokšņu samazināšanai jāizstrādā aglomerācijai ar iedzīvotāju skaitu vairāk nekā 100 000 (Ilūkstes novada iedzīvotāju skaits sastāda tika 7877 iedzīvotājus⁴).

Provizoriski, visvairāk piesārņotais gaiss un vislielākais trokšņa piesārņojums novada teritorijā ir intensīvākas satiksmes autoceļu P73 un P74, kravu pārvadājumu dzelzceļa līnija „Valsts robeža - Eglaine - Daugavpils” tiešā tuvumā, kā arī pie centralizētās siltumenerģijas ražošanas avotiem – katlu mājām un lielākajiem ražošanas uzņēmumiem (SIA „Osis Se” kokapstrādes ceha un SIA „Plastika”).

4.2.1. STACIONĀRO AVOTU EMISIJAS

Ilūkstes novadā saskaņā ar Valsts statistikas pārskatu „Nr.2 – Gaiss” 2010.gadā atskaitījušās 12 organizācijas, kuras veic piesārņojošas darbības. Četrām organizācijām izsniegtas B kategorijas atļaujas piesārņojošo darbību veikšanai un astoņām C kategorijas piesārņojošās darbības apliecinājumi.

Atļaujas un apliecinājumi piesārņojošām darbībām organizācijām tiek izsniegtas LR likumdošanā noteiktajā kārtībā, ko nosaka likums „Par piesārņojumu” ar grozījumiem (15.03.2001.), MK noteikumi Nr.1082 „Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošās darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai” (30.11.2010.).

Stacionāro avotu emisijas Ilūkstes novadā galvenokārt rada organizāciju katlu māju iekārtas un ražošanas uzņēmumu gaistošos organiskos savienojumus emitējošās iekārtas. 2010. gadā saskaņā ar Valsts statistikas pārskatu „Nr.2 – Gaiss” sniegtajiem datiem, vielu piesārņojuma koncentrācijas nepārsniedz gaisa kvalitātes normatīvus un emisiju limitus. Faktiskās piesārņojošo vielu - slāpekļa oksīdi, oglekļa oksīds, cietās izkliedētās daļiņas, sēra dioksīds u.c. emisijas un organizācijām noteiktie limiti atspoguļoti. Būtiskākie piesārņojošo vielu emitētāji atmosfēras gaisā pašvaldības un uzņēmumu katlu mājas, „LATROSTRANS” Latvijas-Krievijas kopuzņēmums, SIA, LRDS „Ilūkste” SIA „Plastika” un SIA „Osis”.

Centralizētās siltumapgādes avoti Ilūkstes novadā ir Ilūkstes katlu māja Nr.1, Ilūkstes katlu māja Nr.2, Subates katlu māja, Dvietes katlu māja, Bebreņu ciema centrālā katlumāja, Šēderes katlu māja, Pašulienes katlu māja un Raudas katlu māja.

2010.gadā Ilūkstes katlu mājā nr.1 tika patērētas 3382 tonnas šķeldas un 25,2 tonnas malkas, bet katlu mājā nr.2 – 162 tonnas malkas. 2011.gadā tika apstiprināts projekts „Ilūkstes siltumavota Jēkabpils ielā 16 siltumenerģijas ražošanas efektivitātes paaugstināšana”, kuras ietvaros tiks veikta jauna šķeldas katla uzstādīšana.

2010.gadā centralizētai siltumapgādei Subates pilsētā tika patērētas 826 tonnas malkas.

³ www.meteo.lv

⁴ pastāvīgo iedzīvotāju skaits statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados uz 2012.gada sākumu, CSP

Dvietes ciemā ar centralizēto siltumapgādi tiek nodrošināta pamatskola, pagasta pārvaldes ēka, kultūras nams, ambulance, 2 daudzdzīvokļu mājas, dažas ģimeņu dzīvojamās mājas. Siltumtrases kopējais garums – 0,792 km. Kurināmā patēriņš 2010.gadā kopā bija 762,1 tonna šķeldas un 111 tonnas malkas.

Bebrenes ciemā centrālajā katlumājā 2010.gadā kopā patērētas 347,1 tonna šķeldas un 4,8 tonnas malkas. Atsevišķa katlu māja ir Bebrenes profesionālajai vidusskolai.

Šēderes ciemā 2010.gadā patērētas 510 tonnas malkas. Pašulienes ciemā - 963,76 tonna šķeldas, 130,5 tonnas malkas.

Autoceļi arī ir viens no stacionārajiem emisijas avotiem Ilūkstes novadā, kas piesārņo atmosfēru ar putekļiem. Liela daļa autoceļu Ilūkstes novadā ir ar grants segumu. Viens no prioritārajiem uzdevumiem novadā ir autoceļu kvalitātes uzlabošana, kas samazinātu atmosfērā nonākošo putekļu daudzumu un uzlabotu ceļu drošību un pārvietošanos.

4.2.2. MOBILO AVOTU EMISIJAS

Mobilo avotu emisijas vidē novada teritorijā galvenokārt veido autotransports, tajā skaitā tranzīta, kas pārvietojas pa autoceļiem, kā arī kravu vilcienu sastāvi, kas veic tranzīta kravu pārvadājumus pa dzelzceļu.

Kopējais valsts autoceļu kopgarums Ilūkstes novadā ir 179,7 km - 35% no tiem ir ar melno sagumu, 65% - ar grants segumu.

Ilūkstes novadu šķērso četri valsts nozīmes reģionālie autoceļi: P70 Svente - Lietuvas robeža (Subate), P71 Pievedceļš Ilūkstei, P72 Ilūkste - Bebrene - Birži un P73 Vecumnieki - Nereta - Subate.

Vidējā satiksmes intensitāte autoceļam P70 Svente – Lietuvas robeža (Subate) 2011.gadā ceļa posmā no autoceļa P71 līdz P73 vidēji bija 1469 automašīnas diennaktī (no kurām 22% - kravas transports), bet posmā no autoceļa P73 līdz Lietuvas robežai – 657 automašīnas diennaktī (trešdaļa no tām – kravas transports). Autoceļa P71 Pievedceļš Ilūkstei vidējā gada intensitāte – 711 automašīnas diennaktī (13% - kravas auto), autoceļa P72 Ilūkste – Bebrene – Birži intensitāte 2011.gadā vidēji sasniedza 604 automašīnas diennaktī (16% no tām – kravas transports). Autoceļa P73 Vecumnieki – Nereta – Subate vidējā intensitāte 2010.gadā bija 751 automašīna diennaktī, no kurām piektā daļa bija kravas transports.

Tā kā valsts reģionālie autoceļi P70, P71 un P73, veido tranzīta koridorus, tajā skaitā kravu transportam, uz valsts galvaspilsētu Rīgu un Lietuvas Republiku, tajos ir samērā augsta satiksmes intensitāte. Līdz ar to piesārņojums, tajā skaitā trokšņa piesārņojums, no mobilo avotu emisijām novada teritorijās, kuras šķērso valsts reģionālie autoceļi P70, P71 un P73, ir augstāks nekā pārējā novada teritorijā.

Novadu teritoriju šķērso arī vairāki (16) valsts vietējās nozīmes autoceļi un pašvaldības ceļi, uz kuriem satiksmes intensitāte ir samērā zema. Bet lielākoties šiem autoceļiem ir grants segums, kas veicina gaisa piesārņojumu ar putekļiem.

Ilūkstes novada teritoriju šķērso arī stratēģiskas nozīmes dzelzceļa līnija „Valsts robeža - Eglaine - Daugavpils” (atrodas divas kravu stacijas: „Eglaine” un „Ilūkste”), kas nodrošina kravu pārvadājumus un to tranzīta koridoru. Regulāri braucošie kravu vilcienu sastāvi nelabvēlīgi ietekmē Eglaines ciema iedzīvotāju dzīves kvalitāti, kuru dzīvojamās mājās atrodas tiešā dzelzceļa līnijas tuvumā, tāpēc perspektīvā būtu nepieciešams veikt pasākumus dzelzceļa trokšņu un piesārņojuma mazināšanai.

Ilūkstes novadā uz 2012.gada 1.janvārī kopā reģistrēti 2761 transportlīdzekļi, no kuriem 2157 jeb 78,1% ir vieglie, 172 jeb 6,2% - kravas, 22 jeb 0,8% - autobusi, 60 jeb 2,2% - piekabes un puspiekabes, 149 jeb 5,4% - motocikli un tricikli, 9 jeb 0,3% - kvadricikli un 192 jeb 7% - mopēdi.

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

1. *Ilūkstes novadā kopumā netiek veikti atmosfēras gaisa kvalitātes mērījumi, līdz ar to nevar spriest par pieļaujamo piesārņojošo vielu limitu pārsniegšanu.*

2.	<i>Teritorijā nav lielu piesārņojošo darbību veicošu uzņēmumu, kuriem būtu izsniegta A kategorijas piesārņojošo darbību atļauja. B kategorijas atļaujas piesārņojošo darbību veikšanai izsniegtas 4 organizācijām, C kategorijas piesārņojošās darbības apliecinājumi - 8 organizācijām. <u>Pēc pieejamajiem datiem vielu piesārņojuma koncentrācijas no stacionārajiem avotiem nepārsniedz gaisa kvalitātes normatīvus un emisiju limitus.</u></i>
3.	<i>Jāveic stacionāro piesārņotāju stingri kontroles pasākumi, lai nepieļautu uzņēmumiem izsniegto B piesārņojošās darbības atļaujās norādīto emisiju limitu pārsniegšanu. C kategoriju piesārņojošo darbību veicējiem ir jāievēro normatīvajos aktos noteiktās piesārņojošo vielu maksimālās pieļaujamās koncentrācijas.</i>
4.	<i>Nozīmīgākie stacionārie gaisa piesārņojošo emisiju avoti ir katlumājas un ražošanas uzņēmumi, mobilie – autotransports un dzelzceļa kravu vilcienu sastāvi.</i>
5.	<i>Jāveicina centralizēto siltumapgādes sistēmu optimizēšanu - siltumtīklu Ilūkstē, Raudā, Pašulienē, Dvietē, Subatē un Eglainē paplašināšanu un rekonstrukciju, siltumenerģijas ražošanas tehnoloģiju, kas izmanto fosilos energoresursus pāreju uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu.</i>
6.	<i>Trūkst informācijas par iespējamo piesārņojuma apjomu no mobilajiem avotiem novadā, bet tā kā novada teritoriju šķērso valsts reģionālie autoceļi P73 un P74 ar augstu satiksmes intensitāti, kā arī kravu pārvadājumu dzelzceļa līnija „Valsts robeža - Eglaine - Daugavpils”, iespējams, ka piesārņojuma apjoms ir salīdzinoši augsts. Kaut arī novada teritorijā nav veikti satiksmes intensitātes un trokšņa mērījumi, provizoriski secināms, ka arī vislielākais trokšņa diskomforts ir iedzīvotājiem, kuru mājas atrodas nelielā attālumā no iepriekšminētajiem autoceļiem un dzelzceļa līnijas.</i>
7.	<i>Izstrādājot nākamā plānošanas perioda teritorijas plānojumu, ieteicams tajā iekļaut konkrētus pasākumus trokšņa piesārņojuma mazināšanai. Perspektīvē Eglaines ciemā būtu nepieciešams veikt pasākumus dzelzceļa trokšņu, piesārņojuma un ietekmes uz iedzīvotāju dzīves kvalitāti mazināšanai. Būtiska ir trokšņa piesārņojuma problēmas svarīguma apzināšanās pašvaldības līmenī, izvērtēšana un kvalitatīvas analīzes veikšana, lai nepieciešamības gadījumā atrastu optimālu risinājumu.</i>
7.	<i>Svarīgi ir uzlabot esošo autoceļu kvalitāti, palielināt ar asfaltu (melno) segumu klāto autoceļu km skaitu, lai mazinātu putekļu piesārņojumu un uzlabotu pārvietošanās drošību pa šiem ceļiem.</i>
9.	<i>IAS valsts reģionālie autoceļi P70, P71 un P73 noteikti kā starpreģionālas nozīmes (nacionālas nozīmes) transporta koridori, P72 un P71 - kā reģionālas nozīmes transporta koridori.</i>
10.	<i>IAS atbalsta atmosfēras gaisa kvalitātes paaugstināšanu un emisiju samazināšanu no stacionārajiem un mobilajiem emisiju avotiem, „zaļo enerģiju” - alternatīvos energoapgādes veidu un videi draudzīgu tehnoloģiju attīstību, izmantojot vietējos atjaunojamus energoresursus (koksnes atkritumi, salmi, biogāzes, zemes/ūdens siltumsūkņi u.c.), kā arī videi draudzīgu transporta veidu attīstību (sabiedriskais transports, velotransports, elektromobilī, ūdenstransports un kājāmgājēji) un ceļu kvalitātes (tajā skaitā ceļu km ar melno segumu) paaugstināšanu.</i>
11.	<i>IAS iekļautas vadlīnijas satiksmes infrastruktūras attīstībai un plānošanai, nosakot, ka jaunveidojamā apbūve jāplāno tādā attālumā no ceļiem un dzelzceļa, kas neprasa papildus pasākumus aizsardzībai pret transporta radīto troksni, izplūdes gāzēm un citu negatīvo atmosfēra gaisa piesārņojuma ietekmi. Attiecībā uz dzelzceļa kravu infrastruktūru noteikts, ka jāveicina kravu pārvadājumu dzelzceļa infrastruktūras modernizēšana un uzlabošana.</i>
12.	<i>IAS iekļautas vadlīnijas inženierkomunikāciju infrastruktūras, industriālo zonu attīstībai un plānošanai, nosakot, ka jāpaaugstina siltumapgādes sistēmas kvalitāte, modernu un videi draudzīgu tehnoloģiju ieviešanas un izmantošanas ražošanas procesā.</i>

13. **IAS iekļautas vadlīnijas** hierarhiski zemākajam teritorijas attīstības plānošanas dokumentam – teritorijas plānojumam, kas tieši noteiks teritorijas turpmāko izmantošanu (funkcionālo zonējumu).

4.3. VIRSZEMES ŪDEŅU KVALITĀTE

4.3.1. ŪDENSTECES UN ŪDENSTILPES

Ilūkstes novada teritorijas virszemes ūdensteces ietilpst **Daugavas baseina apgabalā** un **Lielupes baseina apgabalā**.

Lielākās virszemes ūdensteces (upes): Daugava, Dviete, Berezauka, Līčupe (Prode), Kreuna, Eglaine, Dobe, Dienvidsusēja, Ilūkste, Rauda, Šedere, Eglaine, Lašupīte u.c.

Saskaņā ar Civillikumu publiskā upe ir Daugava, ar MK noteikumiem Nr. 118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” (12.03.2002.). - karpveidīgo zivju ūdeņi.

Lielākās ūdenstilpes (ezeri): Āzišķu, Dvietes, Galiņu, Kaminčas, Lielais Subates, Mazais Subates, Patmalnieku, Šarlotes, Skuķu un Sviju ezers. Kopumā Ilūkstes novada teritorijā uzskaitītas vairāk kā 60 dažādas ūdenstilpnes. Ezeru, kuru spoguļa laukuma platība ir lielāka par 10 ha, kopskaits ir 22.

Saskaņā ar Civillikumu publiskie ezeri ir Galiņu ezers, Lielais Subates ezers, Marijas ezers, Mazais Subates ezers, Kaminčas ezers un Šarlotes ezers. Kaminčas ezerā zvejas tiesības pieder valstij.

4.3.2. DAUGAVAS UN LIELUPES SATECES BASEINU APGABALI

DAUGAVAS BASEINA APGABALA platība ir 27 062 km², Daugava ir viena no desmit lielākajām Baltijas jūras upēm, kura šķērso Baltkrievijas, Krievijas un Latvijas valsts teritorijas. Daugavas baseina klimatu ietekmē paugurainais reljefs un valdošo vēju virziens. Nokrišņu sadalījums ir nevienmērīgs visā baseina apgabalā, krietni lielāks nokrišņu daudzums ir apgabala rietumu daļā.

Lielākā daļa no Ilūkstes novada teritorijas virszemes ūdensobjektiem ir Daugavas baseina apgabalā.

Daugavas baseina apgabala apsaimniekošanas plānā iekļauti **4 virszemes ūdensobjekti**, kas atrodas Ilūkstes novada teritorijā (skatīt 2.tabulā).

2. tabula. Daugavas baseina apgabala virszemes ūdensobjekti

ŪDENSOBJEKTS	ŪDENSOBJEKTA EKOLOĢISKĀ KVALITĀTE	ĪADT	PIEZĪMES
D487 DAUGAVA	vidēja	Aizsargājamo ainavu apvidus „Augšzeme”	Cilvēku darbības būtiski ietekmēti ūdeņi Būtisku izkliedētā piesārņojuma slodži rada fosfors un slāpeklis
D491 ILŪKSTE	laba	Aizsargājamo ainavu apvidus „Augšzeme”, dabas parks „Dvietes paliene”, dabas liegumi: „Pilskalnes Siguldiņa”, „Raudas meži”	Nonāk pārrobežu piesārņojums no Lietuvas Republikas
D489 DVIETE	laba	Dabas parks „Dvietes paliene”, dabas liegums „Kinkausku meži”	-
D496 LAUCESA	augsta	Aizsargājamo ainavu apvidus „Augšzeme”	Nonāk pārrobežu piesārņojums no Lietuvas Republikas

GALIŅU EZERS	<i>laba</i>	<i>Nonāk pārrobežu piesārņojums no Lietuvas Republikas</i>
---------------------	-------------	--

Daugavas baseina apgabala apsaimniekošanas plāna mērķis ir sasniegt līdz 2015.g. labu ekoloģisko kvalitāti vai arī, gadījumos, kad ūdensobjekta kvalitāte jau ir augsta/laba esošās kvalitātes nepasliktināšanos.

Vides kvalitātes mērķu sasniegšanai Daugavas baseina apgabala apsaimniekošanas plānā tiek paredzēta programma, kurā tiek iekļauti pamata un papildus pasākumi, kurus ievērojot un veicot tiks uzlabots ūdensobjektu stāvoklis Ilūkstes novadā (*skatīt 3. tabulu*).

3. tabula. Daugavas baseina apgabala apsaimniekošanas plānā iekļautie pamata pasākumi⁵

DAUGAVAS BASEINA APGABALA PLĀNA PROGRAMMĀ PAREDZĒTIE PASĀKUMI	
PAMATA PASĀKUMI	Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas (IAS) apsaimniekošanas plāna paredzētajiem pasākumiem.
Piemērotās vietās veikt peldvietu labiekārtošanu, norādot tās teritorijas plānojumā un paredzot aizliegumu peldvietās izmantot motorizētus peldlīdzekļus.	Dalēji iekļauts IAS vadlīnijās .
Iekļaut teritorijas plānojumos paaugstinātā riska objektus (tie objekti, kas atbilst šajosnoteikumos esošajām prasībām).	Jāiekļauj hierarhiski zemākajā pašvaldības teritorijas plānošanas dokumentā – teritorijas plānojumā. IAS iekļautas vadlīnijās teritorijas plānojumam.
Paredzēt riska samazināšanas pasākumus un ierobežojumus teritorijas plānojumos vietās, kas var ietekmēt ūdeņus, aizsargājamās teritorijas, aizsargjoslas u.c.	IAS iekļautas vadlīnijās.
Veikt ietekmes uz vidi stratēģisko novērtējumu valsts līmeņa un reģionāla vai vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem (stratēģijas, plāni, programmas).	Tiek veikts.
PAPILDUS PASĀKUMI	ATBILDĪGAIS
Ierīkot videi draudzīgas kūstmēslu krātuves saimniecībās, kurās ir vairāk nekā 5 dzīvnieku vienības (D487).	Saimniecību īpašnieki vai apsaimniekotāji, vai Zemkopības ministrija.
Veikt kultūraugu mēslošanas plānošanu saimniecībās, kuru lauksaimniecības zemes robežojas ar ūdensteci vai ūdenstilpi, un kurās mēslošanas līdzekļus lieto vairāk nekā 20 ha platībā, augļu un dārzeņu saimniecībās – vairāk kā 3 ha platībā (D487).	Saimniecību īpašnieki vai apsaimniekotāji, vai Zemkopības ministrija.
Ievērot 5 m platu veģetācijas buferjoslu ūdensteču un ūdenstilpju krastos, kā arī gar meliorācijas sistēmu novadgrāvjiem. Lauku mēslošanai izmantot zaļmēslojumu, nevis minerālmēslus vai organiskos mēslus (D487).	Saimniecību īpašnieki vai apsaimniekotāji, vai Zemkopības ministrija.
Lai samazinātu biogēnu noteci no meža zemēm, ievērot labas mežsaimniecības prakses nosacījumus mežu teritorijās, kas tieši robežojas ar ūdensteci vai ūdenstilpi.	Mežu īpašnieki vai apsaimniekotāji, vai Zemkopības ministrija.

⁵ LVĢMC „Daugavas baseina apgabala apsaimniekošanas plāns”

LIELUPES SATECES BASEINA APGABALS Latvijas teritorijā aizņem 8849,3 km² jeb 13,7% no Latvijas teritorijas, bet tā kopējā platība ir 17 600 km², Lielupes sateces baseina apgabala otra puse atrodas Lietuvas valsts teritorijā. Lielupes baseina apgabalu no mitrajām rietumu vēju gaisa masām pasargā Kursas augstiene, kas veicina to, ka šajā apgabalā ir vienas no zemākajām nokrišņu summām gada griezumā. Baseina apgabala centrālajā daļā ilggadīgā nokrišņu summa nav lielāka par 550 mm. Vairāk uz baseina apgabala dienvidiem nokrišņu summa ir ≤ 500 mm.

Neliela daļa no Ilūkstes novada virszemes ūdensobjektiem Lietuvas Republikas pierobežā, ietilpst Lielupes sateces baseina apgabala L178 Kreunas baseinā. Šī ūdensobjekta ekoloģiskā kvalitāte novērtēta kā vidēja. Lielupes baseina apgabala apsaimniekošanas plāna mērķis ir sasniegt līdz 2015.g. labu ekoloģisko kvalitāti arī šajā ūdensobjektā.

Lielupes baseina apsaimniekošanas plānā izvirzīto vides kvalitātes mērķu sasniegšanai tiek paredzēta pasākumu programma, kurā tiek iekļauti pamata pasākumi, kurus veicot un ievērojot, tiks uzlabots ūdens vides stāvoklis ūdensobjektos, kas atrodas Ilūkstes novada teritorijā (*skatīt 4. tabulu*).

4. tabula. Lielupes baseina apgabala apsaimniekošanas plānā iekļautie pamata pasākumi⁶

LIELUPES BASEINA APGABALA PLĀNA PROGRAMMĀ PAREDZĒTIE PASĀKUMI	
PAMATA PASĀKUMI	Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas (IAS) apsaimniekošanas plāna atbilstība paredzētajiem pasākumiem.
Piemērotās vietās veikt peldvietu labiekārtošanu, norādot tās teritorijas plānojumā un paredzot aizliegumu peldvietās izmantot motorizētus peldlīdzekļus.	Daļēji iekļauts IAS vadlīnijās .
Iekļaut teritorijas plānojumos paaugstinātā riska objektus (tie objekti, kas atbilst šajos noteikumos esošajām prasībām).	Jāiekļauj hierarhiski zemākajā pašvaldības teritorijas plānošanas dokumentā – teritorijas plānojumā. IAS iekļautas vadlīnijās teritorijas plānojumam.
Paredzēt riska samazināšanas pasākumus un ierobežojumus teritorijas plānojumos vietās, kas var ietekmēt ūdeņus, aizsargājamās teritorijas, aizsargjoslas u.c.	IAS iekļautas vadlīnijās.
Veikt ietekmes uz vidi stratēģisko novērtējumu valsts līmeņa un reģionāla vai vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem (stratēģijas, plāni, programmas).	Tiek veikts.

4.3.3. PELDVĪETU ŪDENS KVALITĀTE

Peldvietu ūdens kvalitāte tiek novērtēta gan laboratoriski (pēc mikrobioloģiskajiem parametriem), gan vizuāli.

Uz šo brīdi Ilūkstes novada teritorijā nav nevienas oficiālas pludmales, kura būtu atzīmēta teritorijas plānojumā, tās labiekārtojums atbilstu normatīvo aktu prasībām un tur būtu paredzams peldūdeņu monitorings. Līdz ar to Ilūkstes novada ūdensobjekti nav iekļauti "Veselības inspekcijas" novēroto peldvietu sarakstā, peldūdeņu monitorings netiek veikts un nav iespējams novērtēt peldūdens kvalitāti novada teritorijā.⁷

Peldūdeņu valsts finansēts monitorings iespējams tikai gadījumos, kad pludmale oficiāli apstiprināta ar teritorijas plānojamu. Tomēr ņemot vērā lielo skaitu ezeru un upju, kas tiek izmantoti rekreācijas nolūkos, Ilūkstes novada pašvaldībai peldēšanas sezonas laikā (no 15.maija līdz 15.septembrim),

⁶ LVGMC „Lielupes baseina apgabala apsaimniekošanas plāns”

⁷ Veselības inspekcija, peldūdens monitorings, [http:// www.vi.gov.lv/](http://www.vi.gov.lv/)

būtu vēlams publiskajās ūdenstilpnēs veikt pašvaldības finansētu peldvietu monitoringu - ūdens kvalitātes novērtējumu vismaz vienu reizi mēnesī.

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

1.	<i>Ilūkstes novada teritorijas lielākā daļa atrodas Daugavas baseina apgabalā (virszemes ūdensobjekti D487 Daugava, D491 Ilūkste, D489 Dviete, D496 Laucesa), neliela teritorijas daļa Lietuvas Republikas pierobežā - Lielupes baseinu apgabalā (virszemes ūdensobjekts L178 Kreunas baseins).</i>
2.	<i>Daugavas un Lielupes baseinu apgabaliem ir izstrādāti apsaimniekošanas plāni, kuros paredzēti mērķi, kāds ūdensobjektu stāvoklis jāsasniedz 2015.gadā. Ilūkstes novadā laba ūdens ekoloģiskā kvalitāte jāsasniedz virszemes ūdensobjektos D487 Daugava un L178 Kreunas basens. Virszemes ūdensobjektā D496 Laucesa ir augsta ūdens ekoloģiskā kvalitāte, D491 Ilūkste, D489 Dviete un Galiņu ezerā - laba ūdens kvalitāte.</i>
3.	<i>Svarīgi ir saglabāt esošo ūdensobjektu stāvokli un nepieļaut to kvalitātes pasliktināšanos. Jānodrošina efektīvu notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu, piesārņoto vietu sanāciju, lauksaimniecībā izmantojamo teritoriju un mežu teritoriju apsaimniekošanā jāizmanto videi draudzīgas metodes un jāsamazina morfoloģisko ietekmi uz ūdensobjektu ekosistēmām.</i>
4.	<i>Virszemes ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti var ietekmēt arī punktveida piesārņojums. Vietās, kur nav izveidotas vienotas kanalizācija sistēmas, ir iespējami piesārņojuma avoti no mājsaimniecībām. Virszemes ūdeņu piesārņojums pieaug komunālo notekūdens izplūdes vietu tuvumā.</i>
5.	<i>Ilūkstes novada pašvaldībai ieteicams izstrādāt novada Ūdens apsaimniekošanas plānu, kas iekļautu sevī arī virszemes ūdensobjektu vietējo monitoringu iedzīvotājiem populārākajās peldēšanās vietās. Jāveic peldvietu labiekārtošanas pasākumi. Izstrādājot nākamā perioda teritorijas plānojumu, izvērtēt iespējas tajā iekļaut oficiālu pludmali/es, kurā/ās tiktu veikts peldūdeņu valsts finansēts monitorings.</i>
6.	IAS virszemes ūdeņi iekļauti funkcionālajās telpās „TŪRISMA TERITORIJAS” un „DABAS TERITORIJAS”, noteiktas vadlīnijas funkcionālo telpu izmantošanai, attēloti attīstāmie ūdenstūrisma maršruti pa Daugavas un Ilūkstes upēm, lielajā un mazajā Subates ezerā.
6.	IAS iekļautas vadlīnijas attiecībā uz publisko ūdeņu izmantošanu, tajā skaitā: <ul style="list-style-type: none"> ▪ nepieļaut normatīviem neatbilstoši attīrītu kanalizācijas notekūdeņu noplūdi upēs, ezeros u.c. ūdeņos. Īpašu uzmanību pievērst ūdeņu kvalitātes saglabāšanai un paaugstināšanai, veikt pašvaldības vides monitoringu; ▪ nodrošināt sabiedrībai brīvas piekļuves iespējas pie publiskajiem ūdeņiem, labiekārtot publiskās piekļuves atpūtas vietas pie ūdeņiem; ▪ izstrādāt publisko ūdeņu apsaimniekošanas plānus, iekļaujot tajos prasības motorizēto ūdenstransportu izmantošanai; ▪ attīstot ar tūrismu un atpūtu saistītas aktivitātes, tajā skaitā ūdenstūrisma maršrutus, izvairītos no paaugstinātas slodzes uz ekosistēmām.

4.4. DZERAMĀ ŪDENS KVALITĀTE

Pazemes ūdeņiem, ko izmanto ūdensapgādē, jāatbilst MK noteikumu Nr.235 „Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība” 2003. gada 29. aprīļa izvirzītajām prasībām.

Centralizētās ūdensapgādes pakalpojumi tiek nodrošināti Ilūkstes un Subates pilsētās un lielākajos ciemos.

Ilūkstes pilsēta: centrālajai ūdensapgādei pieslēgtas daudzdzīvokļu un individuālās mājas ar ~2081 iedzīvotājiem, ap 40 pilsētas uzņēmumu un iestāžu. Lielākie ūdens patērētāji ir bērnudārzs, kultūras

nams, skolas (2 gab.), veselības centrs u.c. Ilūkstes pilsētā ūdensapgādes sistēma sastāv no 6 artēziskajiem urbumiem. Kopējais dzeramā ūdens patēriņš – 388,0 m³/dnn jeb 141620 m³/gadā.

Subates pilsēta: tiek izmantoti 3 artēziskie urbumi – 2 pilsētas centralizētās daļas ūdensapgādei, bet 1 pilsētas „Līvānu māju” rajona ūdensapgādei. Kopējais dzeramā ūdens patēriņš – 110 m³/dnn jeb 40150 m³/gadā. Pilsētas centralizētajai ūdensapgādei ir pieslēgtas individuālās dzīvojamās mājas ar saimniecības ēkām, daudzdzīvokļu mājas, sabiedriskās iestādes: pamatskola, pirmsskolas iestāde, kultūras nams, bibliotēka, sociālās aprūpes centrs „Subate”, doktorāts, aptieka, kā arī veikals un kafejnīca.

Bebrenes ciems: centralizēto ūdensapgādi nodrošina divas artēziskās akas. Kopējais dzeramā ūdens patēriņš – 99 m³/dnn jeb 36135 m³/gadā. Ūdensapgādes sistēmai pieslēgta ciema daļa ar pamatpatērētājiem (individuālās dzīvojamās mājas ar saimniecības ēkām, daudzdzīvokļu mājas), sabiedriskie un saimnieciskie objekti: pagastmāja, vidusskola, bērnudārzs, Bebrene profesionālā vidusskola, veikali, fermas, katlu māja, liellopu un zirgu fermas u.c. 72% ciema iedzīvotāju ir nodrošināti ar centralizētās ūdensapgādes pakalpojumiem.

Eglaines ciems: centralizēto ūdensapgādi nodrošina divas artēziskās akas. Kopējais dzeramā ūdens patēriņš – 90 m³/dnn jeb 32850,0 m³/gadā. Ar centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem ir nodrošinātas 9 daudzdzīvokļu mājas, 12 individuālās mājas, saimniecības ēkas (kūtiņas), SIA „Plastika”, SIA „Egle”, sabiedriskās iestādes: kultūras nams, pirts, sporta zāle. 73% ciema iedzīvotāju ir nodrošināti ar centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem.

Šēderes ciems: centralizēto ūdensapgādi nodrošina divi ūdens apgādes urbumi. Kopējais ūdens ieguves apjoms - 98 m³/dnn jeb 35700 m³/gadā. Ciemā ar centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem ir nodrošinātas 6 daudzdzīvokļu mājas, 15 individuālās mājas, saimniecības ēkas (kūtiņas), katlu māja, veikals, sabiedriskās iestādes: kultūras nams, pasts, feldšeru punkts, pagasta pārvalde. 93% ciema iedzīvotāju ir nodrošināti ar centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem.

Dvietes ciems: ūdensapgādei ciemā tiek izmantoti 2 artēziskie urbumi. Kopējais dzeramā ūdens patēriņš – 75 m³/dnn un 27375,0 m³/gadā. Ūdensapgādei pieslēgta ciemata daļa ar pamatpatērētājiem -dauzdzīvokļu mājas, individuālās dzīvojamās mājas ar kūtīm, sabiedriskās ēkas: (administrācijas ēka, skola, veikali, katlu māja u.c.). Kopumā ar ūdensapgādes pakalpojumiem nodrošinātas daudzdzīvokļu un individuālās mājas ar ap 300 iedzīvotājiem.

Raudas ciems: centralizētā ūdensapgāde tiek nodrošināta no divām artēziskām akām. Kopējais ūdens ieguves apjoms – 30 m³/dnn jeb 10950,0 m³/gadā. Ar centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem ir nodrošinātas 2 daudzdzīvokļu mājas, 1 individuālā māja, Raudas speciālā internātpamatskola bērniem bāreņiem, skola, katlumāja, veikals, saimniecības ēkas, 12 individuālās mājas. Visi ciema iedzīvotāji ir nodrošināti ar centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem.

Pašulienes ciems: ūdensapgāde tiek nodrošināta no divām artēziskajām akām. Kopējais ieguves apjoms – 72 m³/dnn jeb 26280,0 m³/gadā. Ar centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem ir nodrošinātas 6 daudzdzīvokļu mājas, 2 veikali, katlu māja. 98% ciema iedzīvotāju ir nodrošināti ar centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem.

Doļņaja ciems: centralizēto ūdensapgādi nodrošina 1 artēziskais urbums. Paredzētais ūdens ieguves daudzums - 54 m³/diennaktī, 19710 m³/gadā. Centrālajai ūdensapgādei pieslēgtas 3 daudzdzīvokļu mājas ar 81 iedzīvotāju, 4 individuālās mājas ar 16 iedzīvotājiem, individuālas kūtis un SIA “Zemgale LTD”.

Ilzes ciems: centralizētā ūdensapgāde tiek nodrošināta 3 daudzdzīvokļu mājām⁸.

Ilūkstes pilsētā un lielākajā daļā ciemu ir uzstādītas atdzelžošanas un ūdens attīrīšanas iekārtas, kas uzlabo dzeramā ūdens kvalitāti, bet novecojusī ūdensapgādes infrastruktūra nenodrošina augstas kvalitātes dzeramā ūdens nokļūšanu līdz patērētājam. Ūdensapgādes sistēmu urbumu aizsardzībai ir noteiktas aizsargjoslas, stingrā režīma aizsargjosla tiek iežogota un labiekārtota.

Vairākās novada apdzīvotās vietās – Ilūkstē, Šēderē, Pašulienē, Raudā, Pilskalnē, Doļņajā, Dubezerā un Bebreņē ir 2006-2007.g. jau veikti ūdensapgādes modernizācijas projekti.

⁸ Atļaujas B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. DA09IB0011, DA12IB0020, DA12IB0010, DA12IB0040, DA12IB0038, DA12IB0039, DA12IB0011, DA11IB0039, DA09IB0023 (Daugavpils reģionālā vides pārvalde)

Centralizētajai ūdensapgādei tiek izmantoti pazemes ūdeņi no Gaujas, Arukjulas – Gaujas un Burtnieku pazemes ūdens horizontiem. Saldūdeņu kvalitāte atbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām, tikai dzelzs saturs Subatē un Prodes pagastā pārsniedz pieļaujamās normas, bet lielākajā daļā apdzīvoto vietu, kur ir centralizēta ūdensapgāde, ir uzstādītas atdzelžošanas iekārtas.

Individuālās dzīvojamās mājās un teritorijās, kur nav pieejama centralizētā ūdensapgāde tiek izmantota individuālā ūdensapgāde (urbumi un akas), lielākās daļas statuss nav zināms.

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

1.	<i>Ūdensapgādes pakalpojumi tiek nodrošināti atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Dzeramā ūdens ieguves vietas atbilst vides aizsardzības prasībām un tiek veikta artēzisko urbumu ekspluatācijas un aizsargjoslu ievērošanas uzraudzība. Iegūtais pazemes ūdens daudzums tiek uzskaitīts ar ūdens plūsmas mērītājiem.</i>
2.	<i>Novadā nepieciešama ūdensapgādes urbumu inventarizācija un urbumu uzskaitē, jāparedz neapsaimniekoto urbumu tamponēšana. Urbumi, kas netiek apsaimniekoti ir potenciāli pazemes ūdeņu piesārņojuma avoti. Pašlaik nav pieejami dati par iespējamo piesārņojumu no šobrīd neapsaimniekotajiem un netamponētajiem ūdensapgādes urbumiem.</i>
3.	<i>Nepieciešama tehniski novecojošo ūdensapgādes sistēmu atjaunošana.</i>
4.	<i>Jāveicina jaunu pieslēgumu veidošanu un esošo pieslēgumu racionālu izmantošanu pie centralizētajiem ūdensapgādes tīkliem.</i>
5.	<i>IAS ilgtermiņa prioritāte IP3 „TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA” paredz inženiertehniskās infrastruktūras sakārtošanu un uzlabošanu, vadlīnijas apdzīvojuma struktūras veidošanai - centralizētās ūdensapgādes un kanalizāciju sistēmu turpmāku attīstību reģionālā, novada un vietējas nozīmes attīstības centros un sakārtotas un vides prasībām atbilstošas inženierkomunikācijas citās apdzīvotās vietās.</i>
5	<i>IAS atbalsta ūdensapgādes un kanalizācijas un atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzlabošanu un modernizāciju, vides piesārņojuma samazināšanu un infrastruktūras pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanu, pieslēgumu pie centralizētajām sistēmām skaita paaugstināšanos.</i>

4.5. NOTEKŪDEŅU IETEKME UZ VIDI

Centralizētās kanalizācijas sistēmas Ilūkstes novadā ir izbūvētas Ilūkstes un Subates pilsētās, lielākajos novada ciemos apkalpo galvenokārt daudzdzīvokļu māju iedzīvotājus, sabiedriskās iestādes un komercuzņēmumus.

Ilūkstes pilsēta: centralizētajai kanalizācijai pieslēgtas daudzdzīvokļu un individuālās mājas, ap 40 pilsētas uzņēmumu un iestāžu. Ar centralizētās kanalizācijas pakalpojumiem tiek nodrošināti aptuveni 1800 iedzīvotāju. Kopējais kanalizācijas tīklu garums sastāda 9,167 km. Attīrītie notekūdeņi tiek novadīti Ilūkstes upē ~ 538 m³/dnn jeb 196460 m³/gadā.

Subates pilsēta: notekūdeņi tiek savākti pa pilsētas notekūdeņu sistēmu, kurai pieslēgta lielākā daļa dzīvojamo māju un iestāžu. No privātā sektora notekūdeņi tiek sūknēti no kanalizācijas septiņiem no 50 dzīvojamām mājām (ar iedzīvotāju skaitu vidēji 150) ar vakuumašīnu un ievadīts kanalizācijas sistēmā. Nodrošināta notekūdeņu izvešana no septiņiem, kas atrodas „Baltmuižas” un „Dubultu” ciematos. Kanalizācijas sistēma ir aptuveni 2,5 km gara. Notekūdeņu daudzums – 98 m³/dnn jeb 35770 m³/gadā. Pēc attīrīšanas notekūdeņi pa slēgto kolektoru pēc 80m ietek Čulgenes upītē, kura pēc 1564m ietek Subates ezerā.

Pilskalna ciems: notekūdeņi ar daudzumu 80 m³/dnn un 29200 m³/a tiek pārsūknēti uz Ilūkstes pilsētas SIA “Ornaments” attīrīšanas iekārtām.

Bebrenes ciems: ciema kopējais kanalizācijas tīklu garums sastāda 1,236 km. Pie centralizētajiem kanalizācijas tīkliem ir pieslēgtas daudzdzīvokļu mājas, individuālās dzīvojamās mājas, sabiedriskie un saimnieciskie objekti: pagasta pārvaldes administratīvā ēka, vidusskola, bērnudārzs, Bebrenes profesionālā vidusskola, veikali, katlu māja u.c. Daļa individuālo māju ir pieslēgtas pie centralizētiem kanalizācijas tīkliem. Individuālās mājas, kuras nav pieslēgtas pie centralizētiem kanalizācijas tīkliem, ir aprīkotas ar izsmeļamām bedrēm. Centralizētās kanalizācijas pakalpojumi tiek nodrošināti 40% ciema iedzīvotāju. Attīrītie notekūdeņi 70 m³/dnn jeb 25550 m³/gadā tiek novadīti Rupsītes upē.

Eglaines ciems: atļautais attīrīto notekūdeņu apjoms – līdz 70,0 m³/dnn jeb 25550 m³/gadā. Pie kanalizācijas tīkliem pieslēgtas 9 daudzdzīvokļu mājas, 1 individuālā māja, sabiedriskās iestādes: kultūras nams, pirts. Ar kanalizācijas sistēmas pakalpojumiem ir nodrošināti 63% ciema iedzīvotāju. Kopējais pašteses kanalizācijas tīklu garums sastāda 2,007 km, spiediena kanalizācijas tīklu garums – 0,213 m. Pēc bioloģiskajiem dīķiem notekūdeņi tiek novadīti Eglaines upē.

Šēderes ciems: notekūdeņu apjoms – 60 m³/dnn jeb 21900 m³/a. Pie kanalizācijas tīkliem pieslēgtas 6 daudzdzīvokļu mājas, 2 individuālās mājas, veikals, sabiedriskās iestādes: kultūras nams, pasts, feldšeru punkts, pagasta pārvalde. Ar kanalizācijas sistēmas pakalpojumiem ir nodrošināts 81% ciema iedzīvotāju. Pēc bioloģiskajiem dīķiem notekūdeņi tiek novadīti Ilūkstes upē.

Dvietes ciems: kanalizācijai pieslēgtas daudzdzīvokļu mājas, daļa individuālo dzīvojamo māju, administrācijas ēka, skola, veikali u.c. Attīrīto notekūdeņu daudzums – 50 m³/dnn un 18250 m³/gadā. Attīrītie notekūdeņi tiek novadīti Dvietes upē.

Raudas ciems: Pie kanalizācijas tīkliem pieslēgti: 2 daudzdzīvokļu mājas, 1 individuālā māja, Raudas speciālā internātpamatskola bērniem bāreņiem, skolas, katlumāja. Ar kanalizācijas sistēmas pakalpojumiem ir nodrošināti 99 % iedzīvotāju. Kopējais pašteses kanalizācijas tīklu garums sastāda 2,007 km, spiediena kanalizācijas tīklu garums – 0,280km. Sadzīves notekūdeņi pēc attīrīšanas tiek novadīti meliorācijas grāvī.

Pašulienes ciems: notekūdeņu daudzums – 70 m³/dnn jeb 25550 m³/gadā. Kanalizācijas tīkliem pieslēgtas 6 daudzdzīvokļu mājas, 2 veikali, katlu māja. Ar kanalizācijas sistēmas pakalpojumiem ir nodrošināti 98% ciema iedzīvotāju. Kopējais pašteses kanalizācijas tīklu garums sastāda 2,557 km, spiediena kanalizācijas tīklu garums – 0,06 m. Pēc bioloģiskajiem dīķiem notekūdeņi tiek novadīti Ilūkstes upē.

Doļņaja ciems: pie kanalizācijas tīkliem pieslēgtas daudzdzīvokļu un individuālās mājas, SIA "Zemgale LTD". Notekūdeņu daudzums sastāda 25 m³/dnn jeb 9125 m³/gadā. Individuālās mājas, kuras nav pieslēgtas pie centralizētiem kanalizācijas tīkliem, ir aprīkotas ar izsmeļamām bedrēm. Attīrītie notekūdeņi tiek novadīti meliorācijas grāvī un pēc tam Ilūkstes upē⁹.

Centralizētās kanalizācijas sistēmas uzlabošanai Ilūkstes pilsētā un vairākos novada ciemos Šēderē, Pašulienē, Raudā, Pilskalnē, Doļņajā, Dubezerā un Bebrenē ir realizēti ūdenssaimniecības projekti. Bet nākotnē vēl nepieciešama Ilūkstes, Subates, Bebrenes, Šēderes un Pašulienē notekūdeņu attīrīšanas ietaišu rekonstrukcija un centralizētās kanalizācijas sistēmas infrastruktūras objektu atjaunošana.

Teritorijās, kurās nav nodrošināta centralizētā notekūdeņu savākšana, tie tiek iesūcināti gruntī vai izmantoti individuāli notekūdeņu savākšanas un novadīšanas risinājumi.

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

1. *Par iespējamo piesārņojumu vidē no centralizētajai kanalizācijai nepieslēgtajām mājsaimniecībām un citiem objektiem nav informācijas, kas ļautu spriest par vidē novadīto notekūdeņu daudzumu.*
2. *Notekūdeņi no individuālo dzīvojamo māju notekūdeņu krājrezervuāru tvertnēm pēc iespējas jāizved uz tuvākām bioloģiskām NAI, nenovadot neatīrītus notekūdeņus gruntsūdeņos vai*

⁹ Atļaujas B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. DA09IB0011, DA12IB0020, DA12IB0010, DA12IB0040, DA12IB0038, DA12IB0039, DA12IB0011, DA11IB0039, DA09IB0023 (Daugavpils reģionālā vides pārvalde)

	<i>virszemes ūdensobjektos.</i>
3.	<i>Lai netiktu pārsniegtas notekūdeņu izplūdes piesārņojošo vielu koncentrācijas vidē jāuzlabo NAI efektivitāte, kā arī jānodrošina normatīvajiem aktiem atbilstošu notekūdeņu attīrīšanas procesā radušos dūņu apsaimniekošanu.</i>
4.	<i>Nepieciešama tehniski novecojušo kanalizācijas sistēmu atjaunošana, tajā skaitā nolietoto notekūdeņu attīrīšanas iekārtu rekonstrukcija.</i>
5.	<i>Jāveicina jaunu pieslēgumu veidošanu un esošo pieslēgumu racionālu izmantošanu pie centralizētajiem notekūdeņu kanalizācijas tīkliem.</i>
6.	IAS atbalsta NAI rekonstrukciju un modernizāciju, Ilūkstes un Subates pilsētu un novada ciemu nodrošinājums ar vides aizsardzības un sabiedrības veselības prasībām atbilstošām inženierkomunikācijām.

4.6. ATKRITUMU IETEKME UZ VIDI

Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas kārtību Ilūkstes novadā nosaka saistošie noteikumi Nr.7/2011 „Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Ilūkstes novadā” (28.07.2011.).

Ilūkstes novada pašvaldība atkritumu apsaimniekošanu organizē normatīvajos aktos noteiktā kārtībā, slēdzot līgumus ar sadzīves atkritumu apsaimniekotājiem, kuri slēdz līgumu par atkritumu apsaimniekošanu ar fiziskām un juridiskām personām.

2010.gadā radītais bīstamo atkritumu daudzums no organizācijām, kuras atskaitījušās valsts statistikas pārskatā „Nr.3 – Atkritumi”, Ilūkstes novadā bija 251,907 tonnas, savukārt sadzīves atkritumu daudzums – 788,894 tonnas.

Sadzīves atkritumu noglabāšana tiek veikta sadzīves atkritumu poligonā „Ciniši” (Demenes pagastā, Daugavpils novadā), kuru apsaimnieko SIA „Atkritumu apsaimniekošanas Dienvidlatgales starppašvaldību organizācija”.

Teritorijā agrāk funkcionējušās atkritumu izgāztuves (Ilūkstes pilsētas, Subates pilsētas, Pilskalnes pagasta „Riekstiņi”, Bebrenes pagasta un Dvietes pagasta atkritumu izgāztuves) ir slēgtas un tajās atkritumu apglabāšana nenotiek.

Ilūkstes novadā pamatā netiek veikta dalītā atkritumu šķirošana un vākšana, problemātiska ir būvgružu, nolietotās sadzīves un elektrotehnikas utilizācija.

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

1.	<i>Ilūkstes novadā ir izstrādāti saistošie noteikumi par atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībā.</i>
2.	<i>Sadzīves atkritumi novada teritorijā netiek apglabāti, bijušās izgāztuves novada teritorijā ir slēgtas, to teritorijas jau rekultivētas vai tiks rekultivētas.</i>
3.	<i>Rekomendējama dalītās atkritumu savākšanas sistēmas, tajā skaitā organisko atkritumu poligona un neorganisko atkritumu šķirošanas vietu izveide Ilūkstes novadā.</i>
4.	<i>Nepieciešams iedzīvotājiem nodrošināt iespējas nodot būvgružus un bīstamos atkritumus. Attīstīt celtniecības atkritumu (būvgružu) otrreizējo izmantošanu, piemēram, otrreizēja būvgružu izmantošana ceļu remontdarbiem</i>
5.	<i>Pašvaldībai jāinformē iedzīvotājus par līgumu slēgšanu ar atkritumu savākšanas firmām, lai pēc iespējas tiktu novērsta atkritumu apglabāšana nepiemērotās vietās – izgāšana mežos u.c.</i>

5. **IAS** atbalsta atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzlabošanu, dalītu atkritumu vākšanu, atkritumu šķirošanas laukumu vai citu vietu izveidi.

4.7. PIESĀRŅOTĀS UN POTENCIĀLI PIESĀRŅOTĀS VIETAS

Pēc LVĢMC datu bāzes „Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas”, Ilūkstes novada teritorijā ir reģistrēta viena piesārņota vieta - izgāztuve „Ilūkste” un 20 potenciāli piesārņotas vietas¹⁰.

Piesārņotā vieta - bijusī Ilūkstes pilsētas sadzīves atkritumu izgāztuve atrodas Ilūkstes pilsētas austrumu daļā. Izgāztuvē savulaik noglabāti apmēram 56 000 m³ sadzīves atkritumu. 2000.g. tika izstrādāts izgāztuves teritorijas rekultivācijas projekts.

Potenciāli piesārņotas vietas lielākoties ir notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, bijušās sadzīves atkritumu izgāztuves, degvielas uzpildes stacijas, pesticīdu noliktavas, kā arī ražošanas uzņēmumu un mehānisko darbnīcu teritorijas (*skatīt 5. tabulā*).

Lai spriestu par šo vietu ietekmi uz vidi ir nepieciešama detalizētāka izpēte un vietu raksturojums.

7. tabula. Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas

VIETAS KATEGORIJA	VIETAS NOSAUKUMS	PILSĒTA/PAGASTS	SĪKĀKS APRAKSTS
Piesārņota vieta	Izgāztuve Ilūkste	Ilūkstes pilsēta	Iespējams gruntsūdeņu piesārņojums.
Potenciāli piesārņota vieta	Pašulienes notekūdeņu attīrīšanas iekārtas	Šēderes pagasts	Iespējams piesārņojums ar notekūdeņiem.
Potenciāli piesārņota vieta	Raudas attīrīšanas iekārtas	Šēderes pagasts	Iespējams piesārņojums ar notekūdeņiem.
Potenciāli piesārņota vieta	Šēderes attīrīšanas iekārtas	Šēderes pagasts	Iespējams gruntsūdeņu piesārņojums ar notekūdeņiem.
Potenciāli piesārņota vieta	Bijusī pesticīdu noliktava Šēdere	Šēderes pagasts	Iespējams grunts piesārņojums ar pesticīdiem. 2003.gadā izvests 1,810 t pesticīdu: gezogads, TMTD, pilikabocīds, simazīns, fentiurāms, dozomets, dikotekss, pentatiurāms.
Potenciāli piesārņota vieta	Mehāniskās darbnīcas un DUS Šēdere	Šēderes pagasts	Iespējams grunts piesārņojums ar naftas produktiem.
Piesārņota vieta	SIA “LatRosTrans, līnijas ražošanas dispečeru stacija (LRDS) “Ilūkste”	Šēderes pagasts	B kategorijas piesārņojošs uzņēmums. Naftas produktu (dīzeļdegvielas) tranzīta pieņemšana, uzglabāšana un pārsūkņēšana pa maģistrālo cauruļvadu.
Potenciāli piesārņota vieta	Sadzīves atkritumu izgāztuve, Dviete	Dvietes pagasts	Piesārņots ar sadzīves atkritumiem. Teritorija rekultivēta.
Potenciāli piesārņota vieta	<i>Bijusī NB, DUS Dviete</i>	Dvietes pagasts	Iespējams grunts piesārņojums ar naftas produktiem.

¹⁰ LVĢMC datu bāze „Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu informācijas sistēma”, http://oas.vdc.lv:7779/p_ppv.html

VIETAS KATEGORIJA	VIETAS NOSAUKUMS	PILSĒTA/PAGASTS	SĪKĀKS APRAKSTS
Potenciāli piesārņota vieta	Pesticīdu noliktava, Dvietes pagasts	Dvietes pagasts	Iespējams grunts piesārņojums ar pesticīdiem. 2003.g. izvests - 1,369 t pesticīdu: sitrīns, fenozāns, tiodāns, DNOK, dazomets.
Potenciāli piesārņota vieta	Mehāniskās darbnīcas Eglainē	Eglaines pagasts	Iespējams grunts un gruntsūdeņu piesārņojums ar naftas produktiem.
Potenciāli piesārņota vieta	NB DUS Eglainē	Eglaines pagasts	Iespējams grunts un gruntsūdeņu piesārņojums ar naftas produktiem
Potenciāli piesārņota vieta	Bijusī pesticīdu noliktava Eglaines pagastā	Eglaines pagasts	Iespējams piesārņojums ar pesticīdiem. 2003.g. izvests 0,459 t pesticīdu (fenozāns, TMTD, dikotekss).
Potenciāli piesārņota vieta	Bebrenes pagasta izgāztuve	Bebrenes pagasts	Grunts piesārņojums. Teritorija rekultivēta.
Potenciāli piesārņota vieta	Bebrenes NAI	Bebrenes pagasts	Iespējams gruntsūdeņu piesārņojums ar notekūdeņiem.
Potenciāli piesārņota vieta	Bijusī izgāztuve Riekstiņi, Pilskalnes pagasts	Pilskalnes pagasts	~ 10 gadus darbojas Ilūkstes novada Pilskalnes mototrāse "Celmji".
Potenciāli piesārņota vieta	DUS Pilskalne	Pilskalnes pagasts	Iespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem.
Potenciāli piesārņota vieta	Bijusī pesticīdu noliktava Pilskalne	Pilskalnes pagasts	Iespējams grunts piesārņojums ar pesticīdiem. 2003.g. izvests 4,446 t pesticīdu: trefāns, granozāns, nitrofēns, diskoteks, sitrīns, cīrāms.
Potenciāli piesārņota vieta	Subates NAI	Subates pilsēta	Teritorija ir rekultivēta, monitoringa laiks beidzies.
Potenciāli piesārņota vieta	Subates pilsētas atkritumu izgāztuve	1 km attālumā no Subates pilsētas	Izgāztuve ir rekultivēta un slēgta.
Potenciāli piesārņota vieta	Pesticīdu noliktava Subates l.ter.	Prodes pagasts	Bijusī pesticīdu noliktava, 2003.g. izvests 4,094 t pesticīdu: simazīns, gezagads, polikabocīns, bezlāts, cīnēns, bezocēns, atrazīns, fentiurāms, DNOK.

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

1. **IAS** piesārņotās vietas un potenciāli piesārņotās vietas netiek apskatītas.
2. Jāparedz piesārņotās teritorijas Ilūkstes pilsētā detalizētāka izpēte, un izrietot no tās turpmākā rīcība teritorijas sakopšanā.
3. Vairāki no minētajiem objektiem, kuri atrodas LVĢMC datu bāzē kā piesārņotā vieta un potenciāli piesārņotas vietas, atrodas tuvāk vai tālāk no ūdenstecēm un ūdenstilpnēm, kas ir kā viens no iespējamiem virszemes ūdeņu piesārņojuma iemesliem, ja šīs vietas netiek renovētas un sakārtotas no vides aizsardzības viedokļa.

4.	<i>Veicot piesārņoto teritoriju izpēti, jāieplāno potenciāli piesārņoto vietu teritorijas sakopšana un sakārtošana, jāveic potenciāli piesārņoto vietu inventarizācija, saskaņojot ar atbildīgo vides aizsardzības institūciju un izslēdzot no potenciāli piesārņoto vietu saraksta rekultivētās un sakārtotās vietas.</i>
4.	<i>Izstrādājot monitoringa ziņojumu VPVB norādītajos gados, jāpievērš uzmanība piesārņoto vietu statistikai, vai piesārņotās vietas Ilūkstes novadā tiek sakoptas, rekultivētas, vai nepalielinās potenciāli piesārņoto vietu skaits, vai nav bijušas iedzīvotāju sūdzības par šīm vietām.</i>
5.	<i>Jāveic bijušo sadzīves atkritumu izgāztuvju rekultivācija, pēc atbilstoši izstrādātiem projektiem. Rekomendējama pazemes ūdens kvalitātes monitoringa punktu izveide, it īpaši piesārņotajā vietā - Izgāztuve</i>
6.	<i>Potenciāli piesārņotās vietas jāuzrāda hierarhiski zemākajā attīstības plānošanas dokumentā - teritorijas plānojumā. Pēc teritoriju, renovācijas jāplāno tām atbilstoša izmantošana.</i>

4.8. PIESĀRŅOJOŠĀS DARBĪBAS

A, B un C kategorijās tiek iedalītas pēc piesārņojošās darbības, ņemot vērā piesārņojuma daudzumu, iedarbību vai risku, ko tas rada cilvēku veselībai un apkārtējai videi.

Uzņēmumiem atļaujas piesārņojošām darbībām tiek izsniegtas LR likumdošanā noteiktā kārtībā, saistošā likumdošana ir:

- likums „Par piesārņojumu” ar grozījumiem;
- 2010.g. 30.11.2010. a noteikumi MK Nr.1082 „Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošās darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai”, ar grozījumiem.

Pēc Vides pārraudzības valsts biroja un Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāzēm, Ilūkstes novadā atrodas četras organizācijas - pašvaldības uzņēmumiem SIA „Ornaments” un SIA „Šēderes pakalpojumi”, kā arī SIA „LatRosTrans”, SIA „Plastika” un SIA „Osis SE”, kuriem ir izsniegtas 11 B kategorijas atļaujas piesārņojošās darbības veikšanai un 8 organizācijas, kuras saņēmušas 10 C kategorijas piesārņojošās darbības apliecinājumus (*skatīt. 6. tabulā*).

6. tabula. Atļaujas piesārņojošo darbību veikšanai¹¹

DARBĪBAS VEIDS	KOMERSANTS/IESTĀDE	PIESĀRŅOJOŠO DARBĪBU KATEGORIJA
Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, katlu mājas u.c.	SIA „Ornaments”	B, Nr.DA09IB0023 (23.03.2012.)
		B, Nr.DA09IB0020 (04.06.2012.)
		B, Nr.DA09IB0011 (02.04.2009.)
		B, Nr.DA12IB0011 (26.03.2012.)
		B, Nr.DA11IB0039 (27.07.2011.)
SIA „Šēderes pakalpojumi”		B, Nr.DA12IB0040 (22.10.2012.)
		B, Nr.DA12IB0039 (09.11.2012.)
		B, Nr.DA12IB0038 (09.11.2012.)
		B, Nr.DA12IB0010 (23.03.2012.)
Bebrenes profesionālā vidusskola		C
Bebrenes pagasta padome		C
Dvietes pagasta padome		C
SIA „Ornaments”, katlu māja nr1		3 C

¹¹ Vides pārraudzības valsts birojs

DARBĪBAS VEIDS	KOMERSANTS/IESTĀDE	PIESĀRŅOJOŠO DARBĪBU KATEGORIJA
	SIA „Veselības centrs Ilūkste”	C
	Pašvaldības SIA „Daugavpils autobusu parks”, filiāle Ilūkste	C
Naftas bāzes, uzņēmumi, kas emitē gaistošas vielas	SIA „LatRosTrans” līnijas ražošanas dispečeru stacija „Ilūkste”	B, Nr.DA10IB0010 (08.09.2010.)
	SIA 'RusLatNafta', DUS-5	C
Visas pārējās iekārtas, kas nav saistītas ar kurināmā sadedzināšanu un GOS emisijām, bet kurās emisijas rodas, ražojot produktus	SIA „Osis Se” kokapstrādes cehs	C
	SIA „Plastika”	B

SIA „LatRosTrans” naftas bāzes līnijas ražošanas dispečeru stacija „Ilūkste”, kas atrodas teritorijā (Pašulienē, Šederes pagastā) notiek regulāri gaisa, grunts, gruntsūdens, notekūdens un dzeramā ūdens kvalitātes novērojumi jeb monitoringi. Uzņēmums nepārtraukti veic sanācijas darbus, gan LRDS „Ilūkste” teritorijā, gan Ilūkstes upes krastos. Lietus notekūdeņus no iecirkņiem, kur notiek naftas produktu pārkraušanas darbības, pirms to novadīšanas vidē attīra, regulāri veic ietaišu tīrīšanu un notekūdeņu attīrīšanas pakāpes novērtējumu (kvalitātes monitoringu). Rezervuāri ir nokrāsoti gaišā krāsā, lai pēc iespējas samazinātu to uzkaršanu un, līdz ar to, samazinātu gaistošo vielu emisiju atmosfēras gaisā¹².

Ir izstrādāts Rīcības plāns vides aizsardzības prasību izpildes nodrošināšanai, kurā iekļauti veicamie pasākumi (skatīt 7. tabulā).

7. tabula. Rīcības plāns¹³

N.P.K.	VEICAMĀIS PASĀKUMS	TERMIŅŠ
Grunts, gruntsūdeņu aizsardzība		
1.	Sanācijas darbi LRDS „Ilūkste” teritorijā un pieguļošajā iecirknī pie Ilūkstes upes	Process norit nepārtraukti
2.	Gruntsūdens līmeņa, naftas produktu peldošā slāņa biezuma un gruntsūdens kvalitātes monitoringi	Ne retāk kā 1 x gadā
3.	Naftas produktu atsūknešana no novērošanas un ekspluatācijas urbumiem, uzkrāšanas dīķa pie Ilūkstes upes (filtrācijas akas un uzkrāšanas dīķis produktu savākšanai)	Siltajā sezonas laikā
Bīstamo atkritumu savākšana un utilizācija		
4.	Naftas produktu atkritumu tīrīšana no nogulšņu krātuves un naftas uztvērējiem	Pēc nepieciešamības
5.	Naftas produktu parafīnveidīgo atkritumu un piesārņotās grunts ar naftas produktu atkritumiem utilizācija	Regulāri
6.	Luminiscento spuldžu un akumulatoru nodošana specializētiem uzņēmumiem	1 x gadā
7.	Absorbentu un filtru materiālu, piesārņotu ar naftas produktiem, utilizācija	Regulāri
Gaisa kvalitātes kontrole un aizsardzība		

¹² B atļauja piesārņojošai darbībai, Nr.DA10IB0010 (08.09.2010.)

¹³ B atļauja piesārņojošai darbībai, Nr.DA10IB0010 (08.09.2010.)

8.	Instrumentālie mērījumi piesārņojošo vielu izmešu atbilstības noteikšanai	1 x gadā
Notekūdeņu kvalitātes kontrole		
9.	Notekūdeņu paraugu testēšana un piesārņojuma kontrole	1 - 2 x gadā
Dzeramā ūdens kvalitātes kontrole		
10.	Dzeramā ūdens paraugu testēšana no artēziskajiem urbumiem un sadales tīkliem	1 x gadā
Resursu un atkritumu uzskaitē		
11.	Ūdens lietošanas apjomu uzskaitē	1 x mēnesī
12.	Kaitīgo vielu emisijas atmosfērā uzskaitē	2 x gadā
13.	Notekūdeņu apjoma kontrole	1 x mēnesī
14.	Dabas resursu nodokļa aprēķināšana	1 x ceturksnī

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

1.	<i>Ilūkstes novada teritorijā nedarbojas A kategorijas piesārņojošās darbības uzņēmumi.</i>
2.	<i>Atļaujas piesārņojošo darbību veikšanai (B kategorijas) un piesārņojošās darbības apliecinājumi (C kategorijas) galvenokārt izsniegtas organizācijām, kas nodarbojas ar komunālo saimniecību (notekūdeņu attīrīšanas iekārtu un katlu māju) apsaimniekošanu. Atļaujas B kategorijas piesārņojošai darbībai ir izsniegtas arī SIA „LatRosTrans” naftas bāzei un diviem ražošanas uzņēmumiem SIA „Osis Se” kokapstrādes ceļam un SIA „Plastika.”</i>
3.	<i>Stingri jākontrolē novadā esošās organizācijas, kuras emitē vidē piesārņojošās vielas, lai piesārņojošo darbību veicēji ievērotu vides aizsardzības prasības un nepieļautu emisiju limitu pārsniegšanu un izsniegto piesārņojošo darbību atļauju termiņu ievērošanu.</i>
4.	<i>SIA „LatRosTrans” jāievēro, uzņēmuma B kategorijas atļaujā iekļautie Rīcības plāna pasākumi vides aizsardzības prasību izpildes nodrošināšanai</i>

4.9. IZMAIŅAS, JA PLĀNOŠANAS DOKUMENTS NETIKTU ĪSTENOTS

ILŪKSTES NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2013.-2030.G. (IAS) ir izstrādāta kā pašvaldības stratēģiskās attīstības plānošanas dokuments, kurā rezumējot informāciju vienotā dokumentā, rodas priekšstats par novada stratēģiskās un telpiskās perspektīvas attīstības redzējumu 17 gadu perspektīvē līdz 2033.gadam, eventuelajām problēmām vides jomā un to iespējamajiem risinājumiem.

Iztrūkstot hierarhiski augstākā pašvaldības plānošanas dokumenta IAS stratēģiskam redzējumam par Ilūkstes novada ilgtermiņa sociālekonomisko un telpisko attīstību, pašvaldība nevarētu plānot savas investīcijas, piesaistīt Eiropas Savienības strukturālo fondu un citu finanšu instrumentu līdzekļus, kā arī iestrādāt konkrētas identificētās prioritātes un nosacījumus (vadlīnijas) attiecībā uz zemes izmantošanu (derīgo izrakteņu ieguvī, apmežošanu u.c.) un apbūvi nākamā plānošanas perioda Ilūkstes novada teritorijas plānojumā. Pašvaldības teritorijā, esot spēkā esošai IAS, varēs arī nepieciešamības gadījumā izstrādāt lokālplānojumus, ciktāl tie nebūs pretrunā ar IAS noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem, prioritātēm un telpiskās perspektīvas attīstības virzieniem.

KOPUMĀ VAR SECINĀT, KA NETIEKOT ĪSTENOTAI ILŪKSTES NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAI 2013.-2030.G., SAGAIĀMA NEGATĪVA IETEKME UZ PAŠVALDĪBAS EKONOMISKO UN SOCIĀLO ATTĪSTĪBU, KĀ ARĪ IESPĒJAMA VIDES STĀVOKĻA REGRESIJA.

5. VIDES STĀVOKLIS TERITORIJĀS, KURAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANA VAR BŪTISKI IETEKMĒT

5.1. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS UN OBJEKTI

Ilūkstes novada teritorijā atrodas 11 īpaši aizsargājamas dabas teritorijas (ĪADT) - 2 dabas parki – „**DVIETES PALIENE**” un „**SVENTE**”, 8 dabas liegumi – „**BALTMUIŽAS PURVS**”, „**BARDINSKAS EZERS**”, „**DVIETES DUMBRĀJI**”, „**KINKAUSKU MEŽI**”, „**PAŠULIENES MEŽS**”, „**PILSKALNES SIGULDIŅA**”, „**RAUDAS MEŽI**”, „**SKUJINES EZERS**”, 1 aizsargājamo ainavu apvidus „**AUGŠZEME**” (10 no ĪADT ietilpst NATURA 2000 sarakstā), kā arī 87 dižkoki un 12 mikroliegumi.

Teritorijā esošo dabas vērtību aizsardzību regulē Latvijas Republikas un Eiropas Kopienas likumdošana, kā arī citas starptautiskās saistības.

Ilūkstes novada ĪADT pārvaldi realizē Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālā administrācija.

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS PAMATNOSTĀDŅU IETEKME

IAS telpiskajā perspektīvā, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ietilpst telpiskajās struktūrās „**DABAS TERITORIJAS**”, kurās noteikta prioritāte - dabas un kultūras mantojuma saglabāšana un aizsardzība, saimnieciskās darbības, tajā skaitā tūrisma un atpūtas sabalansējama ar vides aizsardzības un bioloģiskās daudzveidības mērķiem un „**TŪRISMA TERITORIJAS**”, kurās kā izmantošanas prioritāte ir noteikta dažādas dabas un kultūrvēsturiskajai videi draudzīgas ar tūrismu un atpūtu saistītas aktivitātes un saimnieciskā darbība, kā arī tūrisma un atpūtas infrastruktūras attīstība.

Stratēģiskās plānošanas dokuments, nesniedz detalizētu turpmāko tūrisma un rekreācijas darbību raksturojumu, tādēļ nav iespējams sniegt konkrētu vērtējumu par tūrisma un atpūtas aktivitāšu ietekmi uz ĪADT. Lai izvairītos no paaugstinātas slodzes uz vidi radīšanas, pirms tūrisma un rekreācijas teritoriju un/vai objektu izveides jāizvērtē visi potenciālie dabas vidi ietekmējošie faktori. Īpaša uzmanība jāpievērš ūdeņu kvalitātes saglabāšanai un paaugstināšanai, nepieļaujot neattīrītu kanalizācijas notekūdeņu noplūdi Daugavas, Dvietes, Ilūkstes upēs, Āzišķu, Lielajā un Mazajā Subates, Patmalnieku, Sviļu ezeros un citās ūdenstecēs un ūdenstilpnēs. Īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, plānojot ar tūrismu un rekreāciju saistītas darbības, jāņem vērā šo teritoriju vispārīgajos un individuālajos normatīvajos aktos, dabas aizsardzības plānos, uzturēšanās režīma noteikumos iekļautās prasības.

Kopumā vērtējot sagaidāmo ietekmi uz vidi stratēģisko mērķu un prioritāšu, vēlamā telpisko struktūru līmenī, iespējamā īstenošanas ietekme vērtējama kā pozitīva vai neitrāla. Pozitīvi vērtējams, ka IAS atbalsta Sēlijas ainavu daudzveidības un kultūrvēsturiskās identitātes saglabāšanu, dabas aizsardzības plānu, publisko ezeru apsaimniekošanas plānu izstrādes nepieciešamību, kā arī lauksaimniecības zemju vērtīgo resursu saglabāšanu, nepieļaujot nepamatotu teritoriju apmežošanu. **IAS** definē vadlīniju, ka plānojot ar tūrismu un atpūtu saistītas aktivitātes, jāizvairās no paaugstinātas slodzes uz ekosistēmām un aizsargājamajām augu un putnu sugām radīšanas.

5.1.1. DABAS PARKI „DVIETES PALIENE” UN „SVENTE”

Nosaukums:	„ DVIETES PALIENE ”
Platība:	4989 ha
Dibināšanas gads:	2004.g.
Kategorija:	Dabas parks

Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija
Dabas vērtības un izveidošanas kritēriji:	Izcila regulāri applūstošu palieņu pļavu aizsardzības teritorija pie Dvietes un Ilūkstes upes ietekas Daugavā. Viena no daudzveidīgākajām un bagātākajām putnu vietām Latvijā. Regulāra un izcili nozīmīga caurceļojošo ūdensputnu pulcēšanās vieta pavasarī - ik sezonu šeit uzturas vairāki tūkstoši zosu un pīļu. Vienlaicīgi uzskaitītas 3000-5000 sējas un baltpieres zosis. Svarīga ligzdošanas vieta griezei. Pavisam teritorijā konstatētas vismaz 28 Putnu direktīvas 1. pielikuma un 28 Latvijas ĪA putnu sugas. Putniem nozīmīgā vieta.
Lēmums:	LR MK noteikumi Nr.83 „Par dabas parkiem”, 09.03.1999.
Dabas aizsardzības plāns:	Izstrādāts laika posmam no 2006. līdz 2015. gadam.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	LR MK noteikumi Nr.274 „Dabas parka "Dvietes paliene" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, 24.04.2007.
Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi:	Dvietes paliene ir viens no lielākajiem un labāk saglabātajiem dabisko palieņu ekosistēmu paraugiem jeb etaloniem Latvijā un Pasaulē. <ol style="list-style-type: none"> 1. Saglabātas dabiski funkcionējošas Dvietes un Ilūkstes upju palienes ar atjaunotu hidrogrāfisko tīklu. 2. Teritorijai raksturīgs augsts dabas daudzveidības līmenis, ko nodrošina galvenokārt palieņu pļavu un mitrāju biotopiem raksturīgie floras un faunas elementi. 3. Dabas parka prioritāro biotopu un savvaļas sugu aizsardzības statuss ir labvēlīgs, to platības un populācijas ilgtermiņā pieaug. 4. Teritorijas dabas vērtību aizsardzība un apsaimniekošana notiek ilgtspējīgi un ir izdevīga zemes īpašniekiem, apsaimniekotājiem un pašvaldībām. 5. Dabas parkam ir loģiskas un dabā saskatāmas vērtības. 6. Dabas parka teritorija un tās vērtības ir labi izpētīta. 7. Dvietes paliene ir Latvijā un ārzemēs labi pazīstama dabas teritorija atpūtai un tūrismam ar pārdomātu infrastruktūru apmeklētājiem.
Pagastu teritorijas:	Ilūkstes novada Dvietes, Bebrenes un Pilskalnes pagasti, Jēkabpils novada Rubenes pagasts.

TERITORIJA: Dvietes ieleja no Bebrenes līdz ietekai Daugavā. Teritorijā ietilpst Dvietes un Skuķu ezers un Ilūkstes lejteces paliene. Dvietes krastos lauksaimniecības zemes - galvenokārt krūmainas pļavas un ganības. Upes gultne vietām regulēta, Dvietes ezeri meliorācijas gaitā 20. gs. pirmajā pusē nolaisti. Pavasaros ievērojamas platības applūst.

APDRAUDOŠIE FAKTORI UN IETEKMES: Galvenā aktivitāte - lauksaimniecība (pļaušana), mazāk nozīmīgi - makšķerēšana. Apdraudējums - pamesto un neapsaimniekoto pļavu un ganību aizaugšana ar krūmiem. Nepieciešams nodrošināt turpmāku palienes pļaušanu. Piesārņojums no apkārtējām lauksaimnieciskajām zemēm. Svarīga loma teritorijas apsaimniekošanā ir noganīšanai ar savvaļas govīm un zirgiem, kā arī krūmu izciršanai, lai atjaunotu palienes zālāju biotopus.

Nosaukums:	„ SVENTE ” (ietilpst aizsargājamo ainavu apvidū „Augšzeme”)
Platība:	2225 ha
Dibināšanas gads:	1977.g.
Kategorija:	Dabas parks
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija

Dabas vērtības un izveidošanas kritēriji:	Izcili ainavisks ezers - augsti krasti, ličains, no Sventes ezera iztek Laucesas pieteka Pakrāce. Ezerā ir trīs mežiem klātas salas. Sventes ezers ir viens no dzidrākajiem ezeriem Latvijā. Izcila eitrofu ezeru aizsardzības teritorija. Konstatēti arī tādi biotopi kā pārejas purvi un slīkšņas, melnalkšņu slapjie meži, no aizsargājamajām augu sugām - Lielā raganzālīte, Smaillapu glīvene, Lēzeļa lipare, Spilvainais ancītis u.c. sugas.
Lēmums:	LR MK noteikumi Nr.83 „Par dabas parkiem”, 09.03.1999.
Dabas aizsardzības plāns:	Izstrādāts.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Nav izstrādāti.
Pagastu teritorijas:	<u>Ilūkstes novada Šēderes pagasts</u> , Daugavpils novada Sventes, Medumu un Kalkūnes pagasti

TERITORIJA: ietilpst Augšzemes aizsargājamo ainavu apvidū. Ietver Sventes - Medumu paugurmasīva Z daļas ainavisko pauguraino reljefu, Sventes ezeru, apkārtējās lauksaimniecības zemes.

APDRAUDOŠIE FAKTORI UN IETEKMES: Sventes ezeru un tā tuvāko apkārtni apdraud arvien pieaugošā rekreācijas slodze, ūdensmotociklu un motorlaivu trokšņa radītais traucējums un tml. aktivitātes. Ezera ZA krastā atpūtas bāze, ko aktīvi izmanto Daugavpils iedzīvotāji. Kā nozīmīgākais teritorijas dabas vērtības apdraudošais faktors minama antropogēnā slodze, ko izraisa intensīva ezera krasta apbūve.

5.1.2. AIZSARGĀJAMO AINAVU APVIDUS „AUGŠZEME”

Nosaukums:	„AUGŠZEME”
Platība:	20828 ha
Dibināšanas gads:	1977.g.
Kategorija:	Aizsargājamo ainavu apvidus
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija
Dabas vērtības un izveidošanas kritēriji:	Ainaviski ļoti augstvērtīga teritorija, ietilpst Sventes un Medumu ezeri ar salām, kā arī vairāki mazi ezeriņi to apkārtnē. Konstatēti 12 Eiropas direktīvas 1. pielikuma biotopi - Dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju, pārejas purvi un slīkšņas, boreālie meži u.c. No aizsargājamajām augu sugām - Ženēvas cekuliņš Zālainā cirvene Zāļlapu smiltēnīte, Lielā raganzālīte u.c. augi, no putnu sugām – grieze, mazais ērglis u.c., zīdītāji – ūdrs, dīķa nakstsikspārnis.
Lēmums:	LR MK noteikumi Nr.69 „Noteikumi par aizsargājamo ainavu apvidiem”, 23.02.1999.
Dabas aizsardzības plāns:	Nav izstrādāts.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Nav izstrādāti.
Pagastu teritorijas:	<u>Ilūkstes novada Šēderes pagasts</u> , Daugavpils novada Sventes, Medumu un Kalkūnes pagasti.

TERITORIJA: teritorijā ietilpst 2 dabas parki ar 2 dabas liegumiem, kā arī apkārtējais Augšzemes augstienes lielpauguru masīvs, kurā augstākā virsotne ir Eglukalns (220 m vjl.).

APDRAUDOŠIE FAKTORI UN IETEKMES: Kā teritorijas ainavisko vērtību potenciāls apdraudošs faktors ir mežu un lauksaimniecības zemju proporciju maiņa, teritorijas apmežošanās dabiski aizaugot vai cilvēku saimnieciskās darbības rezultātā, kā rezultātā mainās ainavas uztveramība.

Sventes ezeru un tā tuvāko apkārtni apdraud arvien pieaugošā rekreācijas slodze, ūdensmotociklu un motorlaivu trokšņa radītais traucējums un tml. aktivitātes. Ezera ZA krastā atpūtas bāze, ko aktīvi izmanto Daugavpils iedzīvotāji. Kā nozīmīgākais teritorijas dabas vērtības apdraudošais faktors minama antropogēnā slodze, ko izraisa intensīva ezera krasta apbūve.

5.1.3. DABAS LIEGUMI

Nosaukums:	„DVIETES DUMBRĀJS”
Platība:	121 ha
Dibināšanas gads:	1999.g.
Kategorija:	Dabas liegums
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija
Dabas vērtības un izveidošanas kritēriji:	Plašs purvaino mežu masīvs. Konstatēti priežu niedrāji, bērzu un melnalkšņu dumbrāji. No aizsargājamajām augu sugām konstatētas tādas sugas kā apdzira, Sibīrijas skalbe, Gada staipeknis, no putnu sugām - melnais stārķis, Mazais gulbis, Sējas zoss, Baltpiers zoss, Garkaklis, Brūnkaklis, Gaigala, mazā gaura, jūrasžagata, Melnā puskuitala.
Lēmums:	LR MK noteikumi Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem”, 15.06.1999.
Dabas aizsardzības plāns:	Nav izstrādāts.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Nav izstrādāti.
Pagastu teritorijas:	<u>Ilūkstes novada Dvietes pagasts</u>

TERITORIJA: plašs purvaino mežu masīvs.

APDRAUDOŠIE FAKTORI UN IETEKMES: mežsaimnieciskā darbība, hidroloģiskā režīma izmaiņas.

Nosaukums:	„PILSKALNES SIGULDIŅA”
Platība:	71 ha
Dibināšanas gads:	1999.g.
Kategorija:	Dabas liegums
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija
Dabas vērtības un izveidošanas kritēriji:	Ledāja kušanas ūdeņu izgrauzta Dubupītes ieleja ar izciliem nogāžu un gravu mežiem (dominē ozols, goba, vīksna, liepa, kļava). Nogāzēs daudz bioloģisko daudzveidību vairojošu elementu - koku kritālas, trupoša koksne. Viena no dziļākajām gravām Austrumlatvijā. Konstatēta ES Direktīvas bezmugurkaulnieku suga lapkoku praulgrauzis <i>Osmoderma eremita</i> un sūnu suga zaļā divzobe <i>Dicranum viride</i> . Teritorijā ietilpst arī 3 nelieli ezeri: Dubezers, Tartaka ezers un Pastarītis (Pilskalnes ezeri), caur kuriem tek Dubupīte.
Lēmums:	LR MK noteikumi Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem”, 15.06.1999.
Dabas aizsardzības plāns:	Nav izstrādāts. Tiek plānots tuvākajā laikā

Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Nav izstrādāti.
Pagastu teritorijas:	<u>Ilūkstes novada Pilskalnes pagasts</u>

APDRAUDOŠIE FAKTORI UN IETEKMES: ir ierīkotas vairākas mācību takas, bet pagaidām apmeklētāju nav daudz un rekreācija īpaši neapdraud teritoriju. Teritorija ir jutīga pret eroziju. Nepieciešams ezeru kaskādes caurteces sistēmas un slūžu atjaunošana. Nolietotā taku infrastruktūra būtiski ietekmē un veicina Dubupītes gravas nogāzes eroziju. Dabas takās ir nozīmīga rekreatīva noslodze, kas atbilstošas infrastruktūras trūkuma dēļ būtiski ietekmē aizsargājamo teritoriju.

Nosaukums:	„BARDINSKA EZERS” (ietilpst aizsargājamo ainavu apvidū „Augšzeme”)
Platība:	5 ha
Dibināšanas gads:	2004.g.
Kategorija:	Dabas liegums
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija
Dabas vērtības un izveidošanas kritēriji:	Bardinska ezera R pusē ir izveidojies neliels, bet tipisks pārejas purvs ar slīkšņām. Salīdzinoši nelielā teritorijā konstatēta nozīmīga EP Direktīvas un vienlaikus arī Latvijā reti sastopamu augu sugu koncentrācija. Purviņā un ezera piekrastes slīkšņās konstatēta Direktīvas suga Lēzeļa lipare <i>Liparis loeselii</i> , sūnas spīdīgā āķīte <i>Hamatocaulis vernicosus</i> un Lapzemes āķīte <i>Hamatocaulis lapponicus.</i> , no kurām pēdējai šī ir viena no nedaudzām atradnēm valstī. Purviņā konstatētas arī 2 Latvijā īpaši aizsargājamas augu sugas: purva sūnene <i>Hammarbya paludosa</i> un stāvlapu dzegužpirkstīte <i>Dactylorhiza incarnata</i> .
Lēmums:	LR MK noteikumi Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem”, 15.06.1999.
Dabas aizsardzības plāns:	Nav izstrādāts.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Nav izstrādāti.
Pagastu teritorijas:	<u>Ilūkstes novada Šēderes pagasts</u>

APDRAUDOŠIE FAKTORI UN IETEKMES: teritorija atrodas samērā grūti pieejamā, slīkšņainā vietā, kas pasargā to no nevēlamas cilvēka darbības. Paretam to šķērso makšķernieki, bet pats ezers, vismaz šajā krastā makšķerēšanai nepiemērots. Nav pieļaujama zvejošana ar tīkliem, kas varētu bojāt Lapzemes āķītes biotopus. Nemainīt hidroloģisko režīmu.

Nosaukums:	„RAUDAS MEŽI”
Platība:	211 ha
Dibināšanas gads:	2004.g.
Kategorija:	Dabas liegums
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija
Dabas vērtības un izveidošanas kritēriji:	Teritorija 5 EP Direktīvas mežu biotopu aizsardzībai, no kuriem nozīmīgākie ir nogāžu un gravu meži (9180) un boreālie meži (9010). Īpaša vērtība ir arī Ilūkstes upītei dziļā ielejā ar sāngravām. Konstatētas 2 EP Direktīvas augu sugas un 7 Latvijā retas un īpaši aizsargājamas augu sugas. Ligzdo melnais stārķis. Teritorijas galvenā

	vērtība - izcili mežu biotopi. Nozīmīgākās platības aizņem nogāžu un gravu meži llūkstes upītes nogāzēs, sāngravās un tuvākajā apkārtnē. Daudz kritalu, apsūnojušu koku un apsūnojušu akmeņu upītē u.c. bioloģisko daudzveidību vairojošu elementu. Te konstatētas 2 īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas - Benekena zaķauza Bromopsis benekenii un mataināis grīslis Carex pilosa, kuram šī ir 3. zināmā atradne valstī, turklāt ļoti bagātīga. Šī suga Latvijā sasniedz sava izplatības areāla Z robežu. Izcili egļu - apšu boreālie meži, kuros vairākās vietās konstatēta EP Direktīvas sūnu suga zaļā divzobe Dicranum viride.. Nelielās platībās konstatēti arī tādi Latvijā reti mežu biotopi kā ozolu meži un melnalkšņu staigājāji (vienā no tiem ligzdo melnais stārķis). Vairāk kā 20 mežaudžu atslēgas biotopu koncentrācija samērā nelielā teritorijā.
Lēmums:	LR MK noteikumi Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem”, 15.06.1999.
Dabas aizsardzības plāns:	Nav izstrādāts.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Nav izstrādāti.
Pagastu teritorijas:	<u>llūkstes novada Šēderes pagasts</u>

APDRAUDOŠIE FAKTORI UN IETEKMES: intensīva mežsaimnieciskā darbība.

Nosaukums:	„ SKUJINES EZERS ” (ietilpst aizsargājamo ainavu apvidū „Augšzeme”)
Platība:	10 ha
Dibināšanas gads:	2004.g.
Kategorija:	Dabas liegums
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija
Dabas vērtības un izveidošanas kritēriji:	Teritorija izveidota, lai saglabātu EP Direktīvas biotopu - pārejas purvu un slīkšņas (7140), kurā sastopamas 4 EP Direktīvas augu sugas, no kurām vienai - lokanajai najādai Najas flexilis šeit ir viena no divām pašreiz reāli zināmajām atradnēm valstī un sūnu sugai Lapzemes āķītei Hamatocaulis lapponicus - viena no nedaudzām atradnēm Latvijā. Ap nelielo Skujines ezeru tā ZR un DA krastos ir izveidojies neliels, bet tipisks pārejas purvs ar slīkšņām. Salīdzinoši mazā teritorijā konstatēta nozīmīga Eiropas Padomes Direktīvas augu sugu koncentrācija - konstatētas 4 sugas. Samērā bagātīgas cenopulācijas pārejas purvā veido Lēzeļa lipare Liparis loeselii un spīdīgā āķīte Hamatocaulis vernicosus. Konstatēta arī īpaši aizsargājama sūnu suga apaļlapu dumbrene Calliargon trifarium.
Lēmums:	LR MK noteikumi Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem”, 15.06.1999.
Dabas aizsardzības plāns:	Nav izstrādāts.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Nav izstrādāti.
Pagastu teritorijas:	<u>llūkstes novada Šēderes pagasts</u>

APDRAUDOŠIE FAKTORI UN IETEKMES: rekreācija (jo tuvumā ir mazdārziņu kolonija), ezera krastā netālu no purviņa ierīkota peldvieta un maksšķerēšanas vieta ar laipu. Ezera krasti peldvietai nav piemēroti (slīkšņaini), laipa zināmā mērā pasargā ezera krastus no izbradāšanas. Potenciāli draudi - ezera piesārņošana.

Nosaukums:	„KINKAUSKU MEŽI”
Platība:	231 ha
Dibināšanas gads:	2004.g.
Kategorija:	Dabas liegums
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija
Dabas vērtības un izveidošanas kritēriji:	Teritoriju aizņem purvaini meži, kas ir prioritārs Eiropas direktīvas 1. pielikuma biotops (91D0*). Tajā ietilpst arī mazā ērgļa <i>Aquila pomarina</i> mikroliegums. Konstatēta viena no lielākajām pundurbērza <i>Betula nana</i> audzēm Latvijā. Purvainais mežs veidojies augstā purva vietā un pašreiz veido samērā lielu masīvu. Meži teritorijas ziemeļu un austrumu daļā atbilst dabisko mežu biotopu kritērijiem. Pundurbērza lielākās audzes aizņem teritorijas vidusdaļu g.k. 47. un 53. kvartālā. Nedaudz klajākajās vietās konstatētas vērtīgas augu sabiedrības ar mazziedu grīslī <i>Carex pauciflora</i> , divmāju grīslī <i>Carex dioica</i> , zvīņaugļu grīslī <i>Carex lepidocarpa</i> , sfagniem <i>Sphagnum flexuosum</i> , <i>Sph. warnstorffii</i> u.c..
Lēmums:	LR MK noteikumi Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem”, 15.06.1999.
Dabas aizsardzības plāns:	Nav izstrādāts.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Nav izstrādāti.
Pagastu teritorijas:	<u>Ilūkstes novada Dvietes pagasts</u>

APDRAUDOŠIE FAKTORI UN IETEKMES: iepriekšējos gados teritorijā veikta nosusināšana, iespējams, ka tas savā laikā ir veicinājis purva apaugšanu un purvainā meža veidošanos. Šobrīd grāvji, acīmredzot, ir aizsērējuši vai bebru aizdambēti, tāpēc vietām teritorija ir pārmitra.

Nosaukums:	„PAŠULIENES MEŽI”
Platība:	106 ha
Dibināšanas gads:	2004.g.
Kategorija:	Dabas liegums
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija
Dabas vērtības un izveidošanas kritēriji:	Izcili meži, kuros dominē apse, egle un osis; lielākā daļa (64,8 ha no 106 ha) mežu atbilst dabisko mežu biotopu kritērijiem. Teritoriju aizņem veci apšu - egļu - ošu meži, 60 % - dabiskie mežu biotopi. Slapjās gāršas zemsedzē dominē meža grīslis <i>Carex sylvatica</i> , Kašūbijas gundega <i>Ranunculus cassubicus</i> , miešķis <i>Galium odoratum</i> u.c. tipiski gāršu augi. Daļu no 205. kvartāla aizņem agrāk veiktās kailcirtes, kurās atjaunojas apšu - ošu meži.
Lēmums:	LR MK noteikumi Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem”, 15.06.1999.
Dabas aizsardzības plāns:	Izstrādāts laika posmam no 2005. līdz 2020. gadam.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Nav izstrādāti.

Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi:	Nodrošināta teritorijai raksturīgā veco jaukto platlapju meža biotopu aizsardzība, kas ir dzīvotne īpaši aizsargājamajām dzeņveidīgo un citu aizsargājamo augu sugām.
Pagastu teritorijas:	<u>Ilūkstes novada Šēderes pagasts</u>

APDRAUDOŠIE FAKTORI UN IETEKMES: pašreiz negatīvi ietekmējošo faktoru nav. Negatīvu iespaidu ir atstājusi agrāk veiktā kailcirte. Tā kā teritorija robežojas ar dzelzceļa aizsargjoslu, ir veikta ekspluatācijas aizsargjoslas uzturēšana, veicot meža kailcirti, līdz ar to veicinot dabas lieguma robežjoslā ar dzelzceļu esošā meža nenoturību pret vējlauzēm.

Nosaukums:	„BALTMUIŽAS PURVS”
Platība:	874 ha
Dibināšanas gads:	1977.g.
Kategorija:	Dabas liegums
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000 teritorija
Dabas vērtības un izveidošanas kritēriji:	Nozīmīga augsto purvu, pārejas purvu, boreālo un purvaino mežu aizsardzības vieta. Purvs nozīmīgs ligzdojošiem putniem. Interesantas vecu mežu audzes uz purva salām un purva apkārtnē.
Lēmums:	LR MK noteikumi Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem”, 15.06.1999.
Dabas aizsardzības plāns:	
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Nav izstrādāti.
Pagastu teritorijas:	<u>Ilūkstes novada Prodes pagasts</u> , Aknīstes novada Gārsenes pagasts.

APDRAUDOŠIE FAKTORI UN IETEKMES: kūdras ieguve liegumam pieguļošajā teritorijā negatīvi ietekmē mitruma režīmu kā rezultātā purva ziemeļu daļa ir apaugusi ar priedi. Pievadceļu izbūve uz kūdras ieguves vietām traucē lielo zīdītāju klātbūtni.

5.1.4. MIKROLIEGUMI

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” (30.01.2001.) valsts un privātajos mežos ir izveidoti mikroliegumi.

Ilūkstes novada teritorijā atrodas 12 mikroliegumi, kas ietver īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes un īpaši aizsargājamus biotopus.

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

1.	<i>Saimnieciskā darbība, tajā skaitā tūrisms un rekreācija, nepieciešamās infrastruktūras izveide īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās (ĪADT) ir pieļaujama, ievērojot ĪADT normatīvajos aktos noteikto kārtību un ierobežojumus, kā arī vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma prasības.</i>
2.	<i>Jāievēro ĪADT izstrādātajos dabas aizsardzības plānos noteiktie teritorijas apsaimniekošanas pasākumus, pēc iespējas tos iestrādājot pēc IAS hierarhiski zemākajos pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos, it īpaši nākamā plānošanas perioda Ilūkstes novada teritorijas plānojumā.</i>
3.	<i>Rekomendējama dabas aizsardzības plānu izstrāde, ĪADT, kurām tie nav izstrādāti.</i>
4.	<i>Rekomendējama pašvaldības nozīmes aizsargājamo dabas un kultūrvēsturisko teritoriju un objektu noteikšana.</i>
5.	<i>Jāveic sabiedrību informējoši pasākumi par antropogēnās darbības, tajā skaitā tūrisma un</i>

	<i>rekreācijas ietekmi uz aizsargājamajām dabas teritorijām un objektiem.</i>
6.	<i>Attīstot ūdens tūrismu (makšķerēšanas vietas, ūdenstūrisma maršruti, rekreācijas zonas pie ūdenstilpnēm u.c.), nedrīkst pārsniegt ĪADT noturības kapacitāti.</i>
7.	<i>Pēc iespējas jāminimizē ĪADT apdraudošos faktorus un ietekmes.</i>
7.	<i>Nav pieļaujama teritoriju nekontrolēta un nepamatota apmežošana, neattīrītu notekūdeņu noplūde ūdenstilpēs un ūdenstecēs.</i>
8.	<i>Rekomendējams veikt dižakmeņu un dižkoku inventarizāciju, piemēram, skolēnu projektu nedēļas ietvaros.</i>
9.	<i>Lai neapdraudētu īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes un īpaši aizsargājamus biotopus, mikroliegumu teritorijas nav ieteicams uzrādīt publiski pieejamos pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos.</i>

5.2. LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS TERITORIJAS

Ilūkstes novada teritorijā **lauksaimniecības zemes** aizņem 22 913 ha, jeb 47% no pašvaldības teritorijas kopplatības. No tām 10 097 ha jeb 44,1% aizņem aramzeme, 47 ha jeb 0,2% - ilggadīgie stādījumi, 225 ha jeb 1,1% - piemājas dārziņi, 12 515 ha jeb 54,6% - pļavas un ganības. Lielāko daļu jeb 95% aramzemes aizņem sējumi, galvenokārt graudaugu kultūras.

Novadā kopumā reģistrēti 125 ganāmpulki ar 1601 govju kopskaitu. Lielākais ganāmpulks ar 50 z/s „Kalnāji” un z/s „Celmiņi” ar 37 govīm. Teritorijā nav intensīvās audzēšanas kompleksu.

Meža zemes, tajā skaitā meži, purvi, lauces, pārplūstošie klajumi, aizņem 25288,7 ha jeb 39% no visas teritorijas kopplatības. Pēc īpašumtiesībām 14602,2 ha jeb 53% ir privātie meži, 12499,1 ha jeb 45,3% – valsts meži, bet 475 ha jeb 1,7% – pašvaldības meži.

24275,6 ha jeb 87,9% mežu ir bez saimnieciskās darbības ierobežojumiem, 1624,8 ha jeb 5,9% meža teritorijas ir aizliegta kailcirte, 760,73 ha jeb 2,8% - aizliegta galvenā cirte, 663,43 ha jeb 2,4% - aizliegta kopšanas cirte, bet 298,6 ha jeb 1,1% - aizliegta jebkāda mežsaimnieciskā darbība.

Mežistrādē un kokapstrādē novada teritorijā darbojas vairāki SIA "LATFOREST", SIA "OSIS SE", SIA "Selonija GT" SIA "AL & M" SIA "SelWood", kā arī mežistrādi veic privāto mežu īpašnieki.

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒĢIJAS PAMATNOSTĀDŅU IETEKME

IAS II stratēģiskais mērķis „ekonomiskā izaugsme” - nosaka vietējās uzņēmējdarbības vides un lauksaimniecības attīstības, tajā mājražošanas, nepieciešamību.

IAS II ilgtermiņa prioritāte - ilgtspējīga vietējo resursu izmantošana un sadarbība ekonomiskai izaugsmei - izvirza vietējo resursu, tajā skaitā lauksaimniecības zemju un mežu efektīvu izmantošanu kā būtisku aktualitāti.

IAS kā vienas no galvenajām **Ilūkstes novada ekonomikas specializācijām** tiek saglabātas un plānotas tālāk attīstīt **lauksaimniecības nozari** (t.sk. zemkopība un lopkopība), jo īpaši ekoloģiski tīru produktu ražošana un **kokrūpniecības nozari** (t.sk., mežsaimniecība, mežistrāde, koka izstrādājumu ražošana).

IAS telpiskajā perspektīvē, vērtīgās, meliorētās, iekoptās un apsaimniekotās lauksaimniecības teritorijas ietilpst telpiskajā struktūrā **„LAUKSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS TERITORIJAS”** - ar izmantošanas prioritāti - visa veida lauksaimnieciskā darbība - augkopība, dārzenkopība, augļu un ogu audzēšana, lopkopība, lauksaimniecības produktu pārstrāde u.c., īpaši atbalstot videi draudzīgu lauksaimniecisko lielražošanu, lauksaimniecības produktu pārstrādi un bioloģisko lauksaimniecību. Mežu teritorijas funkcionālajā telpā - **„MEŽSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS TERITORIJAS”**, kurās prioritāte ir mežizstrāde un ar kokapstrādi saistītas ražotnes - koksnes pārstrāde, mēbeļu un galdniecības izstrādājumu, būvkonstrukciju ražošana u.c., īpaši atbalstot ražošanas uzņēmumu veidošanos ar koksnes bezatkritumu izstrādes u.c. inovatīvām tehnoloģijām, kokapstrādes gala produkcijas ar augstu pievienoto vērtību ražošana.

Pašvaldības lauksaimniecības politika ir vērsta uz novada vērtīgo lauksaimniecības zemju resursu saglabāšanu, neatļaujot to apmežošanu, bet veicot pasākumus erozijas un augsnes aglības un piesārņojuma mazināšanai, platību konsolidācijai. Netiek atbalstīta ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšana. Pozitīvi vērtējams, ka IAS neatbalsta vērtīgo lauksaimniecības zemju apmežošanu un nosaka vadlīniju teritorijas plānojumā noteikt kritērijus (auglība ballēs, vienlaidus platības, meliorācijas sistēmas, izvietojums u.c.), kuriem izpildoties aizliegta lauksaimniecības zemju nogabalu apmežošana.

Attiecībā uz meža resursu izmantošanu, **IAS pamatnostādnes** un **vadlīnijas** atbalsta ilgtspējīgu un vietai atbilstošu meža resursu apsaimniekošanu un izmantošanu, meža resursu atjaunošanu un mazvērtīgo lauksaimniecības zemju apmežošanu, kā arī mežu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un atpūtas mežā iespēju nodrošināšanai iedzīvotājiem. Tiek norādīts, ka apsaimniekojot mežu teritorijas, kas atrodas ĪADT un kultūras pieminekļu aizsardzības zonu teritorijās, jāņem vērā šo teritoriju normatīvo aktu prasības.

5.3. ĪPAŠI DABAS RESURSU IZMANTOŠANAS TERITORIJAS

5.3.1. DERĪGO IZRAKTEŅU IEGUVES UN KARJERU IZSTRĀDES TERITORIJAS

Pēc Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāzes „Latvijas derīgo izrakteņu atradņu reģistrs” datiem, 2011.gadā Ilūkstes novada teritorijā tika izmantotas¹⁴ divas derīgo izrakteņu atradnes: Dvietes mežniecības 101. un 107.kv. (derīgais izraktenis - smilts) un Baltmuižas purvs (derīgais izraktenis - kūdra).

Dvietes mežniecībā iegūtā smilts tiek izmantota būvniecībā un ceļu būvē. Krājums 2012.gada 1.janvārī - 131,28 tūkst. m³.

Baltmuižas purva kūdra tiek izmantota lauksaimniecībā (purvs atrodas Prodes un Gārsenes pagasta teritorijā). Atradnes krājums uz 2012.gada 1.janvāri bija 743,71 tūkst. m³.

2011.gadā no derīgo izrakteņu krājumu bilances tika izslēgta smilts atradne „Šēdere”. Atradnes krājumi uz 2011.g. 1.janvāri bija 108,92 tūkst. m³ un līdz šim iegūta smilts tika izmantota būvniecībai un ceļu remontam.

Novada ezeros ir konstatēti arī sapropeļa resursi - Subates apkārtnē u.c., sapropeļa izstrāde un izmantošana veicinātu arī ezeru ekosistēmu atjaunošanos.

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS PAMATNOSTĀDŅU IETEKME

IAS II ilgtermiņa prioritāte - **ilgtspējīga vietējo resursu izmantošana un sadarbība ekonomiskai izaugsmei** - izvirza vietējo resursu, tajā zemes dziļu resursu, efektīvu izmantošanu kā būtisku aktualitāti.

IAS telpiskajā perspektīvā, Dvietes mežniecības 101. un 107.kv. smilts atradnes un Baltmuižas purva kūdras atradnes, ietilpst telpiskajā struktūrā „**DERĪGO IZRAKTEŅU IEGUVES TERITORIJAS**” ar izmantošanas prioritāti - rūpnieciska derīgo izrakteņu ieguve (karjeru izstrāde), pārstrāde un būvmateriālu ražošana, kā arī cita veida ražošana, kas saistīta ar derīgo izrakteņu ieguvī, īpaši atbalstot videi draudzīgu tehnoloģiju ieviešanu un produktu ar augstu pievienoto vērtību radīšanu.

IAS vadlīnijas neatbalsta derīgo izrakteņu ieguvī īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, kultūras pieminekļu teritorijās, ainaviski vērtīgajās teritorijās, pilsētās un ciemos.

5.3.2. ŪDENSŠAIMNIECĪBĀ UN ENERĢĒTIKĀ IZMANTOJAMĀS TERITORIJAS

Ilūkstes novadā virszemes ūdens objekti galvenokārt tiek izmantoti atpūtā, tajā skaitā makšķerēšanā, un enerģētikā. Zivsaimniecība tiek attīstīta privātajos dīķos.

Ilūkstes novadā darbojas divas mazās hidroelektrostacijas (HES) - Ilūkstes HES uz Ilūkstes upes un Šederes HES uz Šederes upes.

¹⁴ Derīgo izrakteņu bilance (būvmateriālu izejvielu, kūdras un dziedniecības dūņu) krājumu bilance par 2011.,2010.gadu (LVĢMC)

Zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus uz Ilūkstes, Dvietes, Eglaine, Dienvidsusēja upēm, kas šķērso novada teritoriju¹⁵.

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS PAMATNOSTĀDŅU IETEKME

IAS vadlīnijas atbalsta zaļo enerģiju” - alternatīvos energoapgādes veidu un videi draudzīgu tehnoloģiju attīstību, izmantojot vietējos atjaunojamus energoresursus - koksnes atkritumus, salmus, biogāzes, zemes/ūdens siltumsūkņi u.c.

Vadlīnijās teritorijas plānojuma izstrādei - izvirzīt konkrētus nosacījumus alternatīvo energoapgādes objektu izvietojumam novada teritorijā.

5.4. PILSĒTU UN CIEMU TERITORIJAS

Apdzīvotuma struktūru Ilūkstes novadā veido divas mazās pilsētas Ilūkste un Subate, vēsturiskie ciemi - Bebrene, Dvieta, Eglaine, Šēdere, Pilskalne, Pašuliene, Ilze, Rauda, Baltmuiža, kā arī citas mazākas lauku apdzīvotās vietas, viensētu grupas un viensētas. Pilsētu un ciemu teritorijās ir koncentrētas dažādas dzīvojamās, publiskās, ražošanas un tehniskās apbūves teritorijas.

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS PAMATNOSTĀDŅU IETEKME

IAS I stratēģiskais mērķis „iedzīvotāju skaita saglabāšana” – ņemot vērā ikgadējo iedzīvotāja skaita samazināšanās tendenci pašvaldībā, nosaka nepieciešamību veikt pasākumus iedzīvotāju skaita saglabāšanai vismaz 2013.g. statistikas līmenī.

IAS III stratēģiskais mērķis „sakārtota dzīves telpa” nosaka visu apdzīvoto vietu – pilsētu, ciemu un lauku viensētu dzīves jeb fiziskās telpas attīstības nepieciešamību, esošās infrastruktūras pilnveidošanu un jaunu infrastruktūras objektu attīstību, teritoriju labiekārtošanu, padarot novada vidi daudz pievilcīgāku gan pašiem iedzīvotājiem, gan novada viesiem.

Kā viens no trijiem galvenajiem **IAS** telpiskās perspektīvas attīstības virzieniem tiek izvirzīts - policentriskas un vienotas apdzīvotuma struktūras attīstība, iekšējo un ārējo funkcionālo saišu stiprināšana.

IAS risinājumi veicinās daudzcentru līdzsvarotas apdzīvotuma sistēmas attīstību, Sēlijas kultūrvēsturiskajam reģionam raksturīgā tradicionālā lauku apdzīvotuma saglabāšanu un katras individuālās apdzīvotās vietas specializāciju, bez primārās dzīvojamās un pakalpojumu funkcijas, attīstot arī ražošanas un loģistikas, lauksaimniecības, tūrisma un kultūrvēstures tradīciju, vai citas konkrētam ciemam vai urbānai vietai specifiskas lomas.

Kā **reģionālās nozīmes centrs** attīstīsies administratīvais centrs **Ilūkste**, bet kā **novada nozīmes centri** - teritoriāli dažādās pašvaldības daļās esošās divas lielākās blīvi apdzīvotās vietas **Subate** un **Bebrene**. Vietējās ekonomiskās attīstības atbalsta centra loma būs vēsturiskajiem ciemiem – **Eglaine, Dvieta, Šēdere** un **Pilskalne** un **lauku apdzīvotuma centriem** - ciemiem **Pašuliene, Ilze, Rauda** un **Baltmuiža**. Analizējot attīstības centros plānotā pakalpojuma groza nodrošinājumu, pozitīvi jāatzīmē, ka reģionālās, novada un vietējas nozīmes centros jābūt nodrošinātiem centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumiem, visā novada teritorijā – sakārtota un vides aizsardzības prasībām atbilstoša infrastruktūra.

IAS nosaka, ka blīvas dzīvojamās, jauktas un publiskās apbūves teritorijas jākoncentrē pilsētu un ciemu teritoriju robežās un citās urbānās vietās. Jaunu ciemu vai blīvas dzīvojamās apbūves veidošanu lauku teritorijā pieļaujama tikai gadījumos, ja tā tiek pamatota lokālplānojumā un nodrošināta ar normatīviem atbilstošu tehnisko infrastruktūru. Plānojot apdzīvoto vietu inženiertehnisko nodrošinājumu, jāatbalsta inovatīvas un videi draudzīgas un energoresursus taupošas tehnoloģijas. Blīvas apbūves teritorijās jāveicina pieslēgumu veidošanu pie pašvaldības centralizētajiem ūdensapgādes, kanalizācijas un siltumapgādes tīkliem, vai savu autonomu centralizētu sistēmu būvniecību.

¹⁵ MK Nr.27. Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus (15.01.2002.).

Vadlīnijās teritorijas plānojumam noteikts, ka plānojot jaunu mājokļu, pakalpojumu, ražošanas u.c. objektu attīstību, pēc iespējas primāri jāizmanto jau esošo infrastruktūru, neizmantojot un pamestās apbūves teritorijas (ēkas un būves), jāveicina degradēto teritorija sakārtošana. Pilsētās un ciemos netiek atbalstīta rūpniecisko ražošanas uzņēmumu ar būtisku negatīvu ietekmi uz vidi un iedzīvotāju veselību, intensīvos lopkopības vai vistkopības kompleksu attīstība un būvniecība.

5.5. RAŽOŠANAS TERITORIJAS

Ilūkstes novada teritorijā nedarbojas lieli ražošanas uzņēmumi, nav lopkopības, cūkkopības vai putnkopības intensīvās audzēšanas kompleksu ar būtisku ietekmi uz vidi.

B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas izsniegtas "LatRosTrans", kas nodarbojas ar naftas un naftas produktu transportēšanu. SIA „Plastika” un SIA „Osis SE” (*skatīt 4.8.punktā*).

Mazie uzņēmumi galvenokārt nodarbojas ar kokapstrādi, lauksaimniecības pakalpojumu sniegšanu, piena produkcijas pārstrādi un tirdzniecību.

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒĢIJAS PAMATNOSTĀDŅU IETEKME

IAS II stratēģiskais mērķis „ekonomiskā izaugsme” - nosaka vietējās uzņēmējdarbības vides un lauksaimniecības attīstības nepieciešamību.

IAS kā vienas no galvenajām **Ilūkstes novada ekonomikas specializācijām** tiek izvirzītas - **metālapstrāde, kokrūpniecība un mājražošana**. Definētas pilsētu un ciemu perspektīvās specializācijas, tajā skaitā Ilūkste uzņēmējdarbības atbalsta centrs un loģistikas centrs, Šēdere - naftas produktu tranzīts, ražošana, Eglaine - loģistika, ražošana.

IAS telpiskajā perspektīvā noteikta telpiskā struktūrā **„RAŽOŠANAS TERITORIJAS”** ar izmantošanas prioritāti - prioritāte ir industriālo zonu, transporta, loģistikas un tranzīta pakalpojumu - transporta terminālu, loģistikas centru u.c., tehniskās infrastruktūras attīstība. Īpaši tiek atbalstīta zinātnietilpīgo un inovatīvo ražošanas uzņēmumu veidošana, bezatkritumu un videi draudzīgu tehnoloģiju ieviešana, produkcijas ar augstāku pievienoto vērtību ražošana.

IAS vadlīnijas atbalsta vispārīgās un vieglās ražošanas uzņēmumu veidošanu visā novada teritorijā, turpmākajā plānošanas procesā izvērtējot to vietas un ietekmes atbilstību un pēc iespējas izvairoties no konfliktsituācijām starp ražošanu, dzīvojamo telpu un vides aizsardzību.

IAS neatbalsta ražošanas uzņēmumu ar būtisku ietekmi uz vidi un cilvēku veselību veidošanu novada teritorijā. Tādēļ attīstot metālapstrādi un kokrūpniecību ļoti būtiski ir izmantot videi draudzīgas iekārtas un tehnoloģijas, neizvietot ražotnes tiešā NATURA 2000 vietu tuvumā, kā arī pie blīvas dzīvojamās apbūves teritorijām.

Hierarhiski augstākā pašvaldības attīstības plānošanas dokumenta līdz 2030.g. līmenī, kurā shematiski attēlotas nozīmīgākās funkcionālās telpas, tajā skaitā ražošanas teritorijas, nav iespējams precīzi izvērtēt kur teritoriāli un kādas ietekmes uz vidi un iedzīvotāju veselību nākotnē tiks būvēti ražošanas uzņēmumi. Tādēļ ļoti būtiski, izstrādājot nākamā perioda teritorijas plānojumu, izvērtēt teritoriāli rūpniecisko un loģistikas zonu novietojumu, kā arī iekļaut teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos konkrētus nosacījumus, tajā skaitā zaļo buferzonu veidošanai starp dažādas funkcionalitātes (dzīvojamo, publisko un ražošanas) teritorijām, lai netiktu nelabvēlīgi ietekmēta apkārtējās vides un iedzīvotāju dzīvojamās vides kvalitāte.

6. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA UN AR TO SAISTĪTĀS VIDES PROBLĒMAS

ILŪKSTES NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS 2013.-2033.g. dokuments formulē vīziju, izvirza stratēģiskos mērķus un prioritātes un iezīmē telpiskās attīstības virzienus.

Atsevišķu prioritāšu ietvaros iekļauto aktivitāšu realizācija, piemēram, tranzīta koridoru, metālapstrādes nozares attīstība, nenoliedzami var radīt nevēlamu ietekmi uz vidi, tomēr šī stratēģiskā plānošanas dokumenta detalizācijas un informācijas līmenī, nav izvērtējama. Konkrētu aktivitāšu īstenošanas ietekmes novērtēšana veicama pie hierarhiski zemāko attīstības plānošanas dokumentu - jaunā novada teritorijas plānojuma, lokālpļanojumu, detālpļanojumu, tehnisko projektu un būvprojektu izstrādes.

Veicot plānošanas dokumenta IAS un plānoto saimniecisko aktivitāšu analīzi, rodas priekšstats par nozarēm Ilūkstes novadā, kurām būtu jāpievērš uzmanība:

- Blīvi apdzīvoto vietu - Ilūkstes un Subates pilsētu, ciemu teritoriju apsaimniekošana un vides kvalitātes uzlabošana, buferzonu veidošana starp dzīvojamo apbūvi un ražošanu;
- Tūrisma un rekreācijas aktivitāšu, pakalpojumu sabalansēšana ar dabas aizsardzības interesēm, nepārsniedzot konkrēto ĪADT biotopu, aizsargājamo augu, putnu, dzīvnieku utml noturības kapacitāti pret antropogēnajām slodzēm;
- Dabas aizsardzības plānu izstrāde ĪADT;
- Kanalizācijas, ūdensapgādes un siltumapgādes sistēmas efektivitātes paaugstināšana. (Jāparedz plānotās apbūves pieslēgšana esošai centralizētai ūdensapgādei un notekūdeņu savākšanai vai savu autonomo vidi nepiesārņojošu sistēmu izveidi. Ūdens attīrīšana un novadīšana vidē jāveic atbilstoši normatīvo aktu prasībām.);
- Saimniecisko darbību - derīgo izrakteņu ieguves un apmežošanas sabalansēšana ar dabas aizsardzības interesēm. Vērtīgo lauksaimniecības teritoriju saglabāšana;
- Jaunu ražošanas uzņēmumu būvniecība. Pirms attīstības jāizvērtē vietas un nozares atbilstība, jānovērtē slodze uz vidi, jāatbalsta videi draudzīgu bezatkritumu tehnoloģiju pielietošanu ražošanā;
- Pamesto un neapsaimniekoto urbumu konkretizēšana, apzināšana un tamponēšana;
- Potenciāli piesārņoto vietu apsekošana un rekultivācija;
- Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzlabošana (dalītās atkritumu vākšanas ieviešana, būvmateriālu otrreizēja izmantošana u.c.);
- Autoceļu kvalitātes uzlabošana, tajā skaitā asfaltēšana, mobilo avotu piesārņojuma samazināšana (novada ģeogrāfiskais novietojums pie tranzīta koridora, kas var radīt antropogēno slodzi uz vidi, ja netiek veikti atbilstoši pasākumi);
- Sabiedrības izglītošana par videi draudzīgu rīcību un resursu apsaimniekošanu.

VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI
IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS
IETEKMES SAMAZINĀŠANAS PASĀKUMI
ALTERNATĪVA
KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI
PĀRROBEŽU IETEKMES
PAMATPRINCIPI UN METODEDES
MONITORINGS
KOPSAVILKUMS

8. VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

8.1. STARPTAUTISKIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

Starptautiskie mērķi vides aizsardzības jomā ir ietverti starptautisku konvencijās un Eiropas Savienības direktīvās.

KONVENCIJA „PAR PIEEJU INFORMĀCIJAI, SABIEDRĪBAS DALĪBU LĒMUMU PIEŅEMŠANĀ UN IESPĒJU GRIEZTIES TIESU IESTĀDĒS SAISTĪBĀ AR VIDES JAUTĀJUMIEM” jeb *Orhūsas konvencija*, Orhūsa, 25.06.1998.g. (Latvija ratificējusi 2002.gadā).

Konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

KONVENCIJA PAR PASAULES KULTŪRAS UN DABAS MANTOJUMA AIZSARDZĪBU. UNESCO konvencija (1972.). Latvija ratificēja 1997. gadā.

Konvencija definē jēdzienu „dabas mantojums” un nosaka uzdevumus tā aizsardzībai:

- Dabas pieminekļi – fizikāli un bioloģiski veidojumi vai šādu veidojumu grupas ar īpašu, universālu estētisko vai zinātnisko vērtību.
- Ģeoloģiski vai fiziogēogrāfiski veidojumi un noteiktas zonas – apdraudētu augu un dzīvnieku sugu dzīves vietas ar īpaši zinātnisku vai saglabāšanas nozīmi.
- Dabas teritorijas, kam īpašas nozīmes universālas vērtības no zinātnes, saglabāšanas vai dabas skaistuma viedokļa.
- Valsts pienākums ir tās teritorijā nodrošināt kultūras un dabas mantojuma identifikāciju, aizsardzību, konservāciju, popularizēšanu un saglabāšanu nākošajām paaudzēm. Tādēļ maksimāli jāizmanto esošie valsts resursi un nepieciešamības gadījumā arī starptautiskā palīdzība un sadarbība.
- Lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, konservāciju un popularizēšanu, šīs konvencijas dalībvalstis atbilstoši katras valsts apstākļiem centīsies:
 - īstenot atbilstošu politiku, kuras mērķis būtu kultūras un dabas mantojumam piešķirt noteiktas funkcijas sabiedrības dzīvē, kā arī iekļaut šī mantojuma aizsardzību plānošanas programmās;
 - izveidot, ja tādu nav, vienu vai vairākus kultūras un dabas mantojuma aizsardzības, konservācijas un popularizēšanas dienestus ar atbilstošu personālu un līdzekļiem;
 - attīstīt zinātniskos un tehniskos pētījumus, lai valsts spētu novērtēt un novērst kultūras un dabas mantojumam draudošās briesmas;
 - veikt atbilstošus juridiskus, zinātniskus, tehniskus, administratīvus un finanšu pasākumus, lai atklātu, aizsargātu, konservētu, popularizētu un atjaunotu šo mantojumu;
 - atbalstīt nacionālo un reģionālo centru izveidošanu un attīstību, kas sagatavo speciālistus kultūras un dabas mantojuma saglabāšanas jomās un veicina attiecīgus zinātniskos pētījumus.

KONVENCIJA PAR BIOĻĢISKO DAUDZVEIDĪBU. Riodežaneiro konvencija (1992.) Latvija ratificēja 1995. gadā.

Konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšana. Galvenais uzdevums dalībvalstīm ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un tās ilgtspējīgas izmantošanas jautājumu integrēšana jau esošajās valsts stratēģijās, plānos un programmās un nepieciešamo stratēģiju un citu dokumentu izstrādāšana.

Padomes Direktīva 92/43/EEK **„PAR DABISKO SAVVAĻAS FAUNAS UN FLORAS AIZSARDZĪBU”** jeb Sugu un Biotopu direktīva, 21.05.1992. ir pamatā vienota Eiropas ekoloģiskā tīkla *Natura 2000* izveidošanai, veicinot izpēti un zinātnisko darbu.

Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. EP direktīvas attiecināmas uz 5 Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamiem biotopu tipiem, 1 augu, 18 putnu, 5 zīdītājdzīvnieku, 2 abinieku un 2 kukaiņu sugām.

Eiropas kopienu padome izveido saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, kurā apvienotas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, un kura nosaukums ir *Natura 2000*. Šo tīklu, ko veido dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu teritorijas, izmanto, lai minētos dabisko dzīvotņu veidus un sugu dzīvotnes saglabātu vai attiecīgā gadījumā atjaunotu to labvēlīgo aizsardzības statusu dabiskās izplatības areālā.

Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva **2000/60/EK**, kuras mērķis ir aizsargāt un uzlabot virszemes un pazemes ūdeņu ekosistēmu stāvokli un veicināt ilgtspējīgu ūdeņu lietošanu, ieviešot integrētu upju baseinu apsaimniekošanas procesu. Upju sateces baseina apsaimniekošanas plānā iekļauto pasākumu mērķi ir:

- Novērst virszemes ūdens objektu stāvokļa pasliktināšanos, tos uzlabot un atjaunot, sasniegt šo ūdens objektu labu ķīmisko un ekoloģisko stāvokli, kā arī samazināt piesārņojumu no bīstamo vielu izplūdēm un emisijām.
- Aizsargāt, uzlabot un atjaunot visus pazemes ūdens objektus, novērst pazemes ūdeņu piesārņošanu un pasliktināšanos un nodrošināt līdzsvaru starp pazemes ūdeņu ieguvi un to resursu atjaunošanos.
- Saglabāt aizsargājamās teritorijas.

8.2. NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

LATVIJAS ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA LĪDZ 2030. GADAM ir augstākais plānošanas dokuments, kurā kā viena no prioritātēm ir daba kā nākotnes kapitāls. Tiek izvirzīts mērķis, Latvijai kļūt par ES līderi dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā. Stratēģijā tiek analizētas Latvijas tendences un izaicinājumi dabas ilgtspējīgas apsaimniekošanas jomā, kā arī noteikti prioritārie ilgtermiņa rīcības virzieni un iespējamie risinājumi.

Vides aizsardzībai valsts līmenī izstrādātas **VIDES POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2009. – 2015. GADAM**, kas apstiprinātas Ministru kabinetā 2009. gadā. Tas ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kurā tiek aprakstīta esošā situācija, noteikti vides politikas mērķi, risināmās problēmas, politikas pamatprincipi un politikas rezultāti, kā arī uzdevumi politikas mērķu sasniegšanai.

Vides politikas galvenais mērķis ir nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, realizējot ilgtspējīgas attīstības principus, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdarbību lēmumu pieņemšanā un informēšana par vides stāvokli.

Svarīgākie vides aizsardzības mērķi:

- Nodrošināt gaisa kvalitāti saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, iesaistot pašvaldības, komersantus un sabiedrību.

Pasākumi mērķa sasniegšanai:

- realizēt gaisa kvalitātes uzlabošanas programmas pašvaldībās, novērtēt un uzlabot jau agrāk pašvaldībās īstenoto pasākumu efektivitāti;
- rosināt jaunu tehnoloģiju ieviešanu un resursu racionālu izmantošanu;
- samazināt iedzīvotāju neapmierinātību ar gaisa kvalitāti informējot par gaisa kvalitātes jautājumiem un katra iedzīvotāja iespējām samazināt gaisa piesārņojumu
- sabiedrību nodrošināt ar informāciju par vides troksni un paredzamajiem pasākumiem trokšņa samazināšanai, u.c. pasākumi.

- Nodrošināt ūdens kvalitāti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, samazināt iekšējo ūdeņu eutrofikāciju, sniegt ūdenssaimniecības pakalpojumus un nodrošinot to kvalitāti.

Pasākumi mērķa sasniegšanai:

- turpināt realizēt pasākumus komunālo notekūdeņu un bīstamo vielu radītā virszemes ūdeņu piesārņojuma samazināšanai, tai skaitā sakārtojot notekūdeņu apsaimniekošanu attiecībā uz apdzīvotām vietām;
- īstenot barības elementu noplūdes samazināšanas pasākumus īpaši jutīgajās teritorijās, uz kurām attiecas paaugstinātas prasības ūdens un augsnes aizsardzībai no lauksaimnieciskās

darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem, veicināt labas lauksaimniecības prakses nosacījumu ievērošanu visā Latvija teritorijā;

- sekmēt starptautisko sadarbību pārrobežu upju baseinos;
- sagatavot vispārīzglītojošu informāciju par ūdens taupīšanas iespējām;
- kvalitatīva dzeramā ūdens nodrošināšana, un novecojušās ūdenssaimniecības infrastruktūras uzlabošanu, lai mazinātu ūdens zudumus no tīkliem, u.c. pasākumi.

- Nodrošināt zemes resursu ilgtspējīgu izmantošanu un aizsardzību, veicinot ilgtspējīga patēriņa un ražošanas principa realizēšanu.

Pasākumi mērķa sasniegšanai:

- sabiedrības informēšana par dabas resursiem un to izmantošanas iespējām, kā arī ģeoloģiskajiem procesiem, kas norisinās mūsdienās;
- piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistra aktualizēšana un tā izmantošana teritorijas plānošanas procesā;
- veicināt sadarbību starp komersantiem, valsts iestādēm un pašvaldībām, kas vērsta uz rūpniecisko avāriju risku samazināšanu, vides un cilvēku drošības palielināšanu;
- veidot sadzīves atkritumu šķirošanas un dalītas savākšanas sistēmas visos atkritumu apsaimniekošanas reģionos un noorganizēt atkritumu savākšanas pakalpojumu pieejamību;
- izvērtēt ekonomisko instrumentu nepieciešamību, kas sekmētu notekūdeņu dūņu apsaimniekošanu, u.c. pasākumi.

- Nodrošināt dabas aizsardzības un saimniecisko interešu līdzsvarotību.

Pasākumi mērķa sasniegšanai:

- nodrošināt ĪADT apsaimniekošanu (veicināt pašvaldību iesaistīšanos ĪADT apsaimniekošanā, veidojot valsts un privāto partnerību, kā arī sekmējot biedrību un nodibinājumu līdzdalību, ĪADT apsaimniekošanā);
- palielināt sabiedrības izpratni par dabas vērtībām, u.c. pasākumi.

- Nodrošināt Latvijas investīcijas globālo klimata pārmaiņu novēršanā, nodrošinot vides aizsardzības un ekonomisko interešu līdzsvarotību.

Pasākumi mērķa sasniegšanai:

- veikt sabiedrības informēšanu par klimata pārmaiņām un sabiedrības līdzdalības palielināšanu, veicināt iniciatīvu lokālā līmenī;
- sekmēt daudzdzīvokļu ēku renovāciju atbilstoši energoauditu rezultātiem, u.c. pasākumi.

Vides ministrijas Vides stratēģijas un informācijas nodaļa ir izstrādājusi **ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS PAMATNOSTĀDNES**, kuru mērķi ir:

- Latvijai jāveido labklājības sabiedrība, kura augstu vērtē un attīsta demokrātiju, līdztiesību, godīgumu un savu kultūras mantojumu;
- Latvijai jāveido stabila tautsaimniecība, kas nodrošina sabiedrības vajadzības, vienlaicīgi panākot, lai ekonomiskās izaugsmes tempi pārsniegtu vides piesārņojuma un resursu patēriņa tempus;
- Latvijai jānodrošina droša un veselību neapdraudoša vide pašreizējai un nākamajām paaudzēm;
- Latvijai jānodrošina pietiekami pasākumi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai;
- Latvijai sabiedrībā jāattīsta atbildīga attieksme pret dabas resursiem un nepārtraukti jāpaaugstina resursu izmantošanas efektivitāte;
- Latvijai no starptautiskas palīdzības saņēmējas valsts pakāpeniski jākļūst par valsti, kas spēj pati nodrošināt savas vajadzības un nepieciešamības gadījumā pat sniegt palīdzību citām valstīm;

- Latvijai jānodrošina vides jautājumu integrācija un jāattīsta plāns vides politikas līdzekļu pielietojumam visās citās nozaru politikās;
- Latvijai jānodrošina, lai tirgus ekonomikas mehānismi kalpotu ilgtspējīgai attīstībai;
- Latvijai jānodrošina sabiedrības līdzdalība ilgtspējīgas attīstības procesos;
- Latvijai nepārtraukti jānovērtē tās progress noteikto ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

SVARĪGĀKIE LR LIKUMI un MINISTRU KABINETA NOTEIKUMI, kuru realizācija nodrošina vides un dabas aizsardzības pasākumu ievērošanu līmenī ir:

1. "Aizsargjoslu likums" (05.02.1997), ar grozījumiem (09.11.2011);
2. "Atkritumu apsaimniekošanas likums" (28.10.2010.) ar grozījumiem (01.01.2011);
3. „Dabas resursu nodokļa likums” (15.12.2005.) ar grozījumiem (20.12.2010.);
4. Ministru kabineta 2002.gada 20.augusta noteikumi Nr.379 "Kārtība, kādā novēršama, ierobežojama un kontrolējama gaisu piesārņojošo vielu emisija no stacionāriem piesārņojuma avotiem", ar grozījumiem (15.02.2011.);
5. Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumi Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums", spēkā no 2004.gada 1.maija;
6. Likums „Par piesārņojumu” (15.03.2001.), ar grozījumiem (16.12.2010.);
7. „Ūdens apsaimniekošanas likums” (12.09.2002.) ar grozījumiem (03.03.2011.);
8. Ministru kabineta 2004.gada 19.oktobra noteikumi Nr.858 "Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību", ar grozījumiem (15.08.2009.);
9. Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993.), ar grozījumiem (28.04.2011.);
10. Ministru kabineta noteikumi Nr.264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (16.03.2010.);
11. Ministru kabineta noteikumu Nr.118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti”(12.03.2002.), ar grozījumiem (22.12.2009.);
12. „Sugu un biotopu aizsardzības likums” (16.03.2000), ar grozījumiem (16.12.2010.).
13. Ministru kabineta noteikumi Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” (24.04.2007.), ar grozījumiem (02.03.2010.);
14. „Meža likums” (24.02.2000.), ar grozījumiem (16.12.2010.);
15. „Tūrisma likums” (17.09.1998.), ar grozījumiem (10.12.2009.).

„VIDES AIZSARDZĪBAS POLITIKAS PLĀNS LATVIJAI” (1995. G.) ir politikas dokuments, uz kura pamata ir noteiktas prioritātes šobrīd realizētajai vides politikai. Vides politikas plāns nosaka, ka teritorijas plānošana ir vides aizsardzības politikas īstenošanas līdzeklis, ar kura palīdzību iespējams regulēt sabiedrības mijiedarbību ar vidi, izvirzīt nosacījumus un prasības atsevišķu vides aizsardzības problēmu risināšanai. Teritoriālā plānošana veic preventīvās vides aizsardzības funkcijas.

VIDES MONITORINGA PROGRAMMA 2009. – 2012. G. (apstiprināta ar Ministru kabineta 2009. gada 11. marta rīkojumu Nr.187) nosaka kārtību, kādā veicams vides monitoringa. Vides monitoringa programma sastāv no sekojošām četrām programmām:

- Gaisa monitoringa programma;
- Ūdeņu monitoringa programma;
- Zemes monitoringa programma;
- Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programma.

Gaisa monitoringa programmu īsteno LVĢMC („Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”) un Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centrs (VVD RDC). Ūdeņu monitoringa programmu īsteno LVĢMC un LHEI (Latvijas Hidroekoloģijas institūts). Zemes monitoringa programmu īsteno LVĢMC un bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmas ieviešanu koordinē Dabas aizsardzības pārvalde un LHEI.

BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS NACIONĀLĀ PROGRAMMA, akceptēta LR MK 16.05.2000. Programmas uzdevums Latvijā ir sekmēt dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu reizē aizsargājot dabu. Vadīt dabas aizsardzības darbu no valdības līmeņa līdz pašvaldībām un iedzīvotājiem. Nodrošināt Latvijas starptautisko saistību izpildi, palīdzēt ārvalstu un vietējiem uzņēmējiem saskatīt prioritātes investīcijām un tehniskās palīdzības projektiem.

ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS VALSTS PLĀNS 2006. - 2012. GADAM (apstiprināts ar Ministru kabineta 2005. gada 29. decembra rīkojumu Nr.860) mērķi ir novērst atkritumu rašanos, pieaugot ekonomiskajai izaugsmei, nodrošināt nozīmīgu kopējo radīto atkritumu daudzumu samazināšanu, liekot lietā labākas atkritumu radīšanas novēršanas iespējas, labākos pieejamos tehniskos paņēmienus resursu izmantošanas efektivitātes palielināšanu un ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības veicināšanu.¹⁶

¹⁶ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2006.-2012.gadam, VIDM, 2006. gads.

9. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS IETEKMES UZ VIDĪ NOVĒRTĒJUMS

9.1. TIEŠĀS UN NETIEŠĀS IETEKMES

Ņemot vērā, ka **Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.g.** ir stratēģisks ilgtermiņa plānošanas dokuments, tas **neradīs tiešas ietekmes uz vidi**, bet, kā hierarhiski augstākais vietējās pašvaldības plānošanas dokuments **veidos ietvaru pašvaldības attīstības un vides politikai**, tajā skaitā nākamā plānošanas perioda teritorijas plānojumā noteiktajai teritorijas izmantošanai.

Par tiešu ietekmi uzskatāma, ka esot spēkā esošai IAS, pašvaldības teritorijā varēs izstrādāt lokālplānojumus. Saskaņā ar likumdošanu lokālplānojumā noteiktā teritorijas izmantošanas nevarēs būt pretrunā ar pašvaldības hierarhiski augstāko plānošanas dokumentu – IAS.

Savstarpēji iedarbojoties videi un tiešajām ietekmēm, veidojas **netiešās vides ietekmes**.

Attīstoties tūrismam novadā un palielinoties tūristu skaitam, var pieaugt gan antropogēnā slodze uz vidi, gan veicināta apkārtējās vides sakopšana. Pārdomāta un sakārtota tūrisma infrastruktūra samazinātu negatīvo ietekmi uz vidi.

Veicot zemes lietošanas kategoriju maiņu, atmežošanu, būvējot jaunas teritorijas, tiek samazinātas dabas pamatnes un savvaļas sugu dzīvotņu platības. Svarīgi pievērst uzmanību, ja apbūves paplašināšana notiek īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tuvumā. Būvniecības procesā radītās zemes vibrācijas, troksnis un putekļu piesārņojums var ietekmēt jūtīgu sugu dzīvotnes.

Būvējot ēkas uz esošiem pamatiem un neapgūstot jaunas teritorijas, ietekme uz vidi tiek vērtēta kā maznozīmīga.

9.2. ĪSLAICĪGĀS UN ILGLAICĪGĀS IETEKMES

Plānotā būvniecība (ēku, ceļu, dažāda veida inženierkomunikāciju), ko ietver teritorijas plānojumā rada **īslaicīgās ietekmes**. Galvenokārt īslaicīgus traucējumus rada troksnis, zemsedzes bojājumi, būvgruži un putekļi. Līdz ar būvniecības darbu beigšanos lielākā daļa traucējumu tiek likvidēta. Autoceļu būvniecības vai rekonstrukcijas laikā iespējama teritorijas piesārņošana arī ar naftas produktiem. Bojājot un iznīcinot zemsedzi nepieciešams novērtēt vai netiek iznīcināti vērtīgi biotopi un sugas. Būvniecības laikā izmantojot dažādas ķīmikālijas un piesārņojot augsnes virskārtu jāseko tam, lai netiek piesārņoti gruntsūdeņi.

Būvējot nepieciešams izvērtēt vai bojājot un iznīcinot zemsedzi, netiek iznīcināti vērtīgi biotopi un sugas. Jāvērš uzmanība tam vai piesārņojot augsnes virskārtu ar būvniecības laikā izmantotām ķīmiskām izejvielām, naftas produktiem netiek piesārņoti gruntsūdeņi.

Saimnieciskajā darbībā, izmantojot daļēji atjaunojamus resursus, tiek veiktas **vidēji ilgas ietekmes uz vidi**. Mežu izstrāde, kailcirtes būtiski ietekmē un izmaina sugu dzīvotnes un biotopus. Ņemot vērā to, ka Ilūkstes novadā ir daudz mežu teritorijas un aktīvi notiek mežizstrāde, plānošanas dokumenta īstenošanas laikā līdz 2030.g. stingri jāievēro normatīvo aktu prasības, lai netiktu nonāks līdz ilglaicīgai ietekmei uz iedzīvotāju veselību, ainavām, biodaudzveidību un saimniecisko darbību.

Zemes atmežošana vai zemes lietojuma veida maiņa no viena zemes lietojuma mērķa uz citu lietojuma mērķi var radīt **ilglaicīgu ietekmi**. Ilglaicīga ietekme var būt attīstoties jebkāda veida ēkām un būvēm, autoceļiem, virszemes inženierkomunikācijām. Arī intensīva lauksaimniecības zemju izmantošana, mežizstrāde ir uzskatāma par ilglaicīgu ietekmi. Kaut arī IAS neparedz tiešu zemes lietošanas veidu maiņu, tomēr kā hierarhiski augstākais pašvaldības plānošanas dokuments netieši paredz iespēju caur zemākajiem plānošanas dokumentiem – teritorijas plānojumam, lokālplānojumam, detālplānojumam veikt meža zemes atmežošanu apbūvei, derīgo izrakteņu

ieguvei u.c.. Savukārt lauksaimniecības zemju apmežošanu palielina ar mežu klātās teritorijas novadā. Netieši tas var radīt ilglaicīgu ietekmi uz vidi - lauksaimniecības un meža zemju īpatsvara proporcijas maiņu, izmaiņas ainavā, biotopos un virszemes notecē. Līdz ar to ir svarīgi izpildīt IAS telpiskajā perspektīvā iekļautās vadlīnijas teritorijas izmantošanai un turpmākajai attīstībai, pašvaldībai un kompetento institūciju pārstāvjiem izvērtēt katru plānoto atsevišķo gadījumu un iespējamo ietekmi uz vidi, kā arī ievērot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumus un citus normatīvos aktus.

Netiešās ilglaicīgās ietekmes skatīt 8.tabulā.

8.tabula. Iespējamās ilglaicīgās ietekmes

FUNKCIONĀLĀ TELPA	IESPĒJAMĀS IETEKMES	IETEIKUMI ŠO IESPĒJAMO IETEKMJU MAZINĀŠANAI
<p>MEŽSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBA TERITORIJAS</p> <ul style="list-style-type: none"> - meža zemju atmežošana; - apbūve, dabas tūrisma infrastruktūras objekti; - derīgo izrakteņu ieguve; - lauksaimnieciska izmantošana 	<ul style="list-style-type: none"> - mainās ainava; - mainās biotopi; - augu sugu sastāva izmaiņas vai iznīcināšana; - īpaši uzmanīgi šīs darbība jāveic ĪADT tuvumā vai buferzonā, lai neietekmētu pašu ĪADT; - samazinās meža teritoriju īpatsvars konkrētajā teritorijā 	<ul style="list-style-type: none"> - pirms darbu uzsākšanas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tuvumā vai to robežās, ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums uz NATURA 2000 teritoriju (saskaņā ar 2006.gada 6.jūnija MK noteikumiem Nr.455 „Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)”); - pirms darbu uzsākšanas, jākonsultējas ar Dabas aizsardzības pārvaldi; - neveicināt vērtīgo lauksaimniecības zemju un ainaviski vērtīgo teritorijās apmežošanu
<p>LAUKSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBA TERITORIJAS</p> <ul style="list-style-type: none"> - zemes lietošanas veida maiņa apbūves teritorijās; - zemes lietošanas veida maiņa meža zemēs - zemes lietošanas veida maiņa derīgo izrakteņu teritorijās 	<ul style="list-style-type: none"> - mainās ainava; - izmaiņas virszemes notecē; - mainās biotopi; - samazinās lauksaimniecības zemju īpatsvars konkrētajā teritorijā 	<ul style="list-style-type: none"> - atbalstīt zemnieku interesi par lauksaimniecību, nodrošinot zemju atbilstošu apsaimniekošanu (atbalstot arī bioloģisko un netradicionālo lauksaimniecību); - lauksaimniecības zemi transformēt apbūves zemēs tikai tad, ja tam ir pamatota vajadzība, tiek aizpildīti un sakopti „brīvie zemes apbūves gabali”, tādejādi arī tiek sakopta vide; - attīstot apbūvi ņemt vērā arī novada ainaviskās vērtības; - veicot lauksaimnieciskās darbības, ievērot Aizsargjoslu likumā noteiktos virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu platumus un aprobežojumu tajās
<p>APBŪVES TERITORIJAS</p> <p>IAS paredz attīstības centru līmeņu, vadlīnijas apdzīvojamības struktūras attīstībai</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mainās ainava; - iespējams pazemes ūdeņu piesārņojums; - iespējams virszemes ūdeņu piesārņojums; - mainās zemes izmantošanas veids (no lauksaimniecības, mežsaimniecības – apbūves); - palielinās notekūdeņu daudzums un noslodze NAI; - palielinās atkritumu daudzums 	<ul style="list-style-type: none"> - maksimāli aizpildīt „brīvos” laukumus jau esošā apdzīvotā vietā; - apbūvēt „nesakārtotas”, pamestas teritorijas/pagalmus, tādejādi sakārtot teritoriju; - jaunās apbūves teritorijas maksimāli pieslēgt kopējam kanalizācijas, ūdensapgādes tīklam; - izsniedzot būvatļaujas un izvērtējot lokālpilnvarojumus, detālpilnvarojumus paredzēt ceļu infrastruktūru, pieslēgumus

FUNKCIONĀLĀ TELPA	IESPĒJAMĀS IETEKMES	IETEIKUMI ŠO IESPĒJAMO IETEKMJU MAZINĀŠANAI
RAŽOŠANAS UN DERĪGO IZRAKTEŅU TERITORIJAS	<ul style="list-style-type: none"> - mainās ainava; - iespējams pazemes ūdeņu piesārņojums; - iespējams virszemes ūdeņu piesārņojums; - gaisa piesārņojums; - palielinās troksnis; - atkritumu daudzuma palielināšanās; - palielinās pieprasījums pēc pazemes ūdeņu/dzeramā ūdens izmantošanas 	<ul style="list-style-type: none"> - jaunas ražošanas zonas veidot jau esošo tuvumā vai „degradēto” teritoriju vietās (tādējādi sakārtojot teritoriju gan vizuāli, gan teritoriāli); - paredzēt pieslēgties kopējam ūdensapgādes un kanalizācijas tīklam; - paredzēt līgumu par atkritumu (arī bīstamo, ja tādi ir) apsaimniekošanu; - jaunas ražošanas teritorijas ar būtisku ietekmi uz vidi neveidot blīvi apdzīvoto vietu tuvumā, izglītības iestāžu, rekreācijas teritoriju tiešā tuvumā, ainaviski vērtīgās teritorijās
TŪRISMA UN DABAS TERITORIJAS, ŪDENS TERITORIJAS	<ul style="list-style-type: none"> - palielinās tūrisma plūsma konkrētās teritorijās; - palielinās atkritumu daudzums atpūtas vietās; - izteikti sezonāla tūrisma plūsma uz noteiktiem atpūtas, tūrisma objektiem; - palielinās ceļu būves atkritumi to būvniecības laikā; - palielinās noslodze - iespējams virszemes ūdeņu piesārņojums; - iespējamas biotopu izmaiņas; - tūrisma un atpūtnieku skaita palielināšanās vasaras sezonā; - atpūtnieku atstātu atkritumu daudzuma palielināšanās 	<ul style="list-style-type: none"> - labiekārtot atpūtas vietas; - izstrādāt atkritumu šķirošanas sistēmu un ieviest ikdienā; - ierīkot labiekārtotas peldvietas; - ierīkot pastaigu takas, informatīvos standus; - veloceliņu izveide pašvaldības teritorijā, paredzot pieslēgumu kaimiņu pašvaldību veloceliņiem, ja tādi ierīkoti; - jāizdod pašvaldību saistošie noteikumi par prasībām atpūtas vietu ierīkošanā, uzturēšanā un apsekošanā; - jābūt skaidri nodefinētiem ezera piekrastes apsaimniekošanas noteikumiem; - jāņem vērā un jāiestrādā teritorijas plānojumā dabas aizsardzības plāna vadlīnijas, ieteikumi, apsaimniekošanas noteikumi

9.3. SUMMĀRĀS IETEKMES

Lai tiktu samazināta teritorijas plānojumā paredzēto darbību ietekme uz apkārtējo vidi, **Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.g.**, paredz pasākumus, kas galvenokārt netieši mazinās darbību negatīvo summāro ietekmi uz vidi.

Kopumā apkopojot visu iepriekšminēto var uzskatīt, ka ievērojot vides aizsardzības normatīvus un kompetento institūciju prasības un rekomendācijas, **Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2013.-2030.g.**, īstenošana neatstās sliktāku ietekmi uz vides kvalitāti kā ir pašlaik. Tās īstenošana neradīs būtiski ietekmi uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un kultūrvēsturisko mantojumu.

Tā kā IAS iekļautas vadlīnijas dabas, tajā skaitā ainavisko, kultūrvēsturisko teritoriju izmantošanai un aizsardzībai, tehniskās infrastruktūras efektivitātes paaugstināšanai, ražošanas tehnoloģijām, apmežošanas ierobežošanai u.c., novada teritorijā prognozējama vides kvalitātes paaugstināšanās.

10. IETEKMES UZ VIDĪ SAMAZINĀŠANAS PASĀKUMI

10.1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTĀ FIKSĒTIE IEROBEŽOJUMI

Tā kā **Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.g.**, ir ilgtermiņa stratēģiskās plānošanas dokuments 27 gadu periodam, tad tajā tiek noteikta pašvaldības politika, arī attiecībā uz vides aizsardzību. Pašvaldības vides politika caur vadlīnijām atbalsta zinātnietilpīgo un inovatīvo ražošanas uzņēmumu veidošanu, bezatkritumu un videi draudzīgu tehnoloģiju ieviešanu, produkcijas ar augstāku pievienoto vērtību ražošanu, videi draudzīgus transporta veidus (sabiedrisko transportu un dzelzceļu), ilgtspējīgu un vietai atbilstošu vietējo resursu izmantošanu un apsaimniekošanu lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, tūrismā u.c. nozarēs.

10.2. PAŠVALDĪBAS VIDES POLITIKA UN VIDES AIZSARDZĪBAS NORMATĪVI

Izstrādājot un realizējot pašvaldības teritorijas plānošanas dokumentu **Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.g.**, tiek noteikta vides aizsardzības likumdošanā.

Viens no pašvaldības vērtīgākajiem resursiem ir kvalitatīva dzīves vides un dabas resursi – ĪADT, mikroliegumi, dižkoki, interesanti dabas veidojumi u.c., kuri ilgtspējīgi jāpārvalda un racionāli jāizmanto.

Pēc iespējas labāk novērtēt, plānot un kontrolēt situāciju vides jomā Ilūkstes novadā nākotnē ļautu pēc pašvaldības ierosinājuma un finansiālajām iespējām izstrādāti dokumenti vides pārvaldības jomā.

Izstrādājot **Vides politikas plānu** Ilūkstes novadam tiktu veikta izpēte par novada vides situāciju, novērtētas problemātiskākās teritorijas un ietverta esošās situācijas analīze.

Vides rīcības programma paredzētu konkrētu programmu, kurā tiktu noteiktas prioritātes, mērķi un līdzekļi, lai sasniegtu paredzēto situāciju vides jomā, konkrēti problemātiskajās Ilūkstes novada teritorijās.

Monitoringa programmas izstrāde palīdzētu novērtēt esošo situāciju Ilūkstes novadā, veikt analīzi ilgākā laika posmā un atbilstoši novērtēt potenciālās ietekmes uz vides problēmteritorijām.

Ilūkstes novada mājas lapā izveidot „**Vides sadaļu**”, kurā varētu ievietot gan jaunāko informāciju par vides aktualitātēm pašvaldības teritorijā (piemēram, sakopšanas talkas, jauna atkritumu šķīrošanas, savākšanas kārtība, jaunās trokšņu kartes u.c. materiāli) gan izglītojošus un aktuālus materiālus par vides tēmu (piem. aizsargājamie augi, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas novadā utt.).

11. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IESPĒJAMO ALTERNATĪVU IZVĒLES PAMATOJUMS

Plānotā teritorijas attīstība Ilūkstes novadā paredz attīstības galvenos virzienus un mērķus. Teritorijas attīstības plānošanas dokumenta - IAS ietvaros plānots saglabāt un aizsargāt Ilūkstes novada dabas resursus - ūdensobjektus, mežus, ĪADT, aizsargājamus dižkokus, mikroliegumus utt.

Alternatīva Ilūkstes novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentam - IAS varētu būt „nulles” alternatīva, tādējādi tiek saglabāta esošā situācija un netiek plānota Ilūkstes novada teritorijas attīstība. Pieņemot „nulles” alternatīvu, tā būtu pretrunā ar nacionālajiem un Latgales plānošanas reģiona attīstības mērķiem un vides aizsardzības prasībām, jo pašvaldības teritorijā atrodas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un NATURA 2000 teritorijas.

Ilūkstes novadā īstenojot „nulles” alternatīvu, var tikt veicināta neapsvērtu lēmumu pieņemšana, nesakārtota teritorijas attīstība un vides problēmu saasināšanās. Teritorijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas nerealizēšana un „nulles” alternatīvas pieņemšana var kavēt uzņēmējdarbības, saimnieciskās darbības un infrastruktūras attīstību novadā, līdz ar to netiks sasniegti mērķi, kas tika izvirzīti **Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.g.**

12. KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI

Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.g. nav paredzētas darbības, kuru ietekmē tiktu negatīvi ietekmēta vide. Ilūkstes novada teritorija attīstīsies saskaņā ar attīstības plānošanas dokumentā - IAS izvirzītajiem noteikumiem, ierobežojumiem un vadlīnijām.

Kompensējošos pasākumus dabas teritorijām ar Eiropas nozīmes un mēroga dabas aizsardzības statusu (*NATURA 2000*), veic, lai nodrošinātu plānošanas dokumentu negatīvo ietekmju sabalansēšanu un teritorijas vienotības (viengabalainības) aizsardzību un saglabāšanu.

Ilūkstes novada teritorijas attīstības plānošanas dokumenti ir izstrādāti balstoties uz nosacījumiem, kuri tiek noteikti vides aizsardzības normatīvajos aktos, tajos netiek plānota negatīva ietekme uz *NATURA 2000* teritorijām, līdz ar to kompensēšanas pasākumi plānošanas dokumentam nav jāparedz.

Civilās vai juridiskās personas vainu par dabai vai dabas objektiem nodarītu kaitējumu nosaka Latvijas Republikā pastāvošā likumdošana. Likumi, kas aizsargā apkārtējo vidi - „Vides aizsardzības likums” un likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, kā arī tiem pakārtotie noteikumi.

13. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IESPĒJAMĀS BŪTISKĀS PĀRROBEŽU IETEKMES NOVĒRTĒJUMS

Kaut arī Ilūkstes novads tieši robežojas ar Lietuvas Republikas teritoriju, **Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013.-2030.g.** netiek paredzēta lielu rūpnieciskās ražošanas uzņēmumu ar būtisku ietekmi uz vidi izvietojumu novada teritorijā, kas radītu būtisku piesārņojumu un veicinātu pārrobežu piesārņojuma pānesi.

14. VIDES PĀRSKATA IZSTRĀDĒ PIELIETOTIE PAMATPRINCIPI UN METODES

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) pārskats izstrādāts, analizējot **Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013.-2030.g.** atbilstību vides aizsardzības noteikumu prasībām.

PAMATPRINCIPI:

- Vides pārskats tika sagatavots, balstoties uz izstrādāto **Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013.-2030.g.**
- Sagatavojot Vides pārskatu, tika iesaistīta arī sabiedrība (organizēta publiskā apspriešana un noteikti publiskiem apspriešanas termiņi ar pieejamiem plānošanas dokumenta un Vides pārskata materiāliem).

METODES:

- Tika analizēta esošā un plānotā situācija Ilūkstes novadā;
- Analīze pamatojoties uz informāciju par dabas apstākļiem, gaisa, ūdens kvalitāti, kā arī izmantojot vides monitoringa datu analīzi;
- Tika analizētas īpaši aizsargājamās teritorijas un to dabas aizsardzības plāni un tajos noteikto teritorijas apsaimniekošanas pasākumu atbilstība ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izvirzītajiem mērķiem un uzdevumiem;
- Analizētas ietekmes uz vidi (tiešās, netiešās, īslaicīgās, ilglaicīgās, summārās);
- Tika analizēti Daugavas baseina un Lielupes baseina apsaimniekošanas plāni, to mērķi, rīcības, priekšlikumi, salīdzināts ar pašvaldības izvirzītajām stratēģiskajiem mērķiem un prioritātēm;
- Veikts paredzēto izmaiņu un iespējamās ietekmes novērtējums;
- Organizētas tikšanās ar pagastu pārstāvjiem, publiskās apspriešana un sanāksmes.

TERITORIJAS APSKATE DABĀ

Uzsākot Vides pārskata izstrādi, tika veikta teritorijas apskate, fotografēšana, it īpaši to teritoriju, kuras plānotās darbības var būtiski ietekmēt, aizsargājamo dabas teritoriju apskate

15. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS MONITORINGS

Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013.-2030.g. īstenošanas monitoringa nepieciešamību nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Monitoringa uzdevums ir noskaidrot plānošanas dokumentu tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi un nepieciešamības gadījumā, izstrādāt papildus nosacījumus. Monitorings tiek veikts izmantojot valsts statistikas datu bāzes, salīdzinot vēsturiskos un aktuālos datus par Ilūkstes novada teritoriju.

Turpmāka monitoringu ziņojumu izstrādāšanai jāņem vērā indikatori, kas palīdzēs novērtēt ietekmes:

- Virszemes ūdeņu kvalitāte – notekūdeņu attīrīšanas efektivitāte, ūdensobjektu ekoloģiskā kvalitāte (sadarbībā ar reģionālo vides pārvaldi, LVĢMC);
- Gaisa kvalitāte – limitētās un faktiskās emisijas uzskaitē vai aprēķini no katlu mājām, rūpniecības uzņēmumiem, izplūdes gāzu attīrīšanas efektivitāte gaisa attīrīšanas iekārtās (sadarbībā ar uzņēmumiem, reģionālo vides pārvaldi un LVĢMC);
- Potenciāli piesārņotās vietas – skaits, rekultivētās vietas (pašvaldības pārziņā);
- atkritumu apsaimniekošana - pašvaldībā ieviesta atkritumu šķirošana, bīstamo atkritumu apsaimniekošana (pašvaldības kompetence), radītais kopējais atkritumu daudzums;
- Dzeramā ūdens kvalitāte - dzeramā ūdens analīžu rezultāti, pazemes ūdeņu krājumu izmantošanas intensitāte, urbumu stāvoklis, tuvākās pazemes ūdeņu uzraudzības monitoringa stacijas Grīva (Daugavpils), Aknīste rādītāji¹⁷ (sadarbība ar Veselības inspekciju);
- Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un kultūras pieminekļu stāvoklis - ietekme uz šīm teritorijām, apmeklētāju skaits, to atstātās sekas, būvniecības ietekme, dabas aizsardzības plāna izstrāde, individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu izstrāde (sadarbība ar Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālo administrāciju, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju).

Attīstības plānošanas dokumenta IAS īstenošanas monitoringu ir vēlams veikt pēc katrām nākamajām pašvaldības vēlēšanām, kā arī plānošanas dokumenta darbības beigu posmā - 2030.gadā, lai novērtētu IAS ietekmes un veiktu nepieciešamos grozījumus vai jaunas izstrādi. Ilūkstes novada pašvaldībai norādītajos gados (*skatīt 9. tab.*) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (arī elektroniskā veidā) izvērtēšanai Vides pārraudzības valsts birojam (VPVB).

9. tabula. Monitoringa ziņojumu iesniegšanas gadi

GADI	IETEKMES OBJEKTS	IETEKME
2018.	Pašvaldības vēlēšanas	Jaunā novada dome izvērtē vides aizsardzības prioritātes, prioritāro vides jautājumu risināšana.
2018.	NATURA 2000 teritorijas, novada rīcības programmas pārskatīšana	Teritorijas plānojuma sasaiste un atbilstība dabas aizsardzības plāniem, baseinu apsaimniekošanas plāniem, jaunievēlētās pašvaldības prioritātes.
2034.	Ilgtspējīgas attīstības stratēģija	Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas panākumi, trūkumi, grozījumi vai jaunas redakcijas izstrāde.

Ieteicams arī ik gadu pašvaldībai vienlaikus ar publisko gada pārskatu izstrādāt ikgadējo uzraudzības ziņojumu, kurā aprakstītas veiktās rīcības stratēģisko mērķu sasniegšanai, noteikto uzraudzības rādītāju izpildes progress, konstatētās novirzes no plānotā un to skaidrojums, kā arī secinājumi un ieteikumi rīcību uzlabošanai ar mērķi pilnībā sasniegt izvirzītos mērķus un prioritātes.

¹⁷ Pazemes ūdeņu kvalitātes monitoringa stacijas. Ūdeņu monitoringa programma.

16. VIDES PĀRSKATA KOPSAVILKUMS

Vides pārskats ir Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013.-2030.g. Stratēģiskās ietekmes uz vidi (turpmāk SIVN) izstrādes nepieciešamība noteikta likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējums”, sastāvs un izstrādes kārtība - 23.03.2004. MK noteikumos Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijai SIVN procedūra uzsākta saskaņā ar Vides pārraudzības valsts biroja (turpmāk VPVB) pieņemto lēmumiem Nr.20 (13.03.2013.) piemērot stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013.-2030.g.

Vides pārskatu Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijai 2013.-2030.g. sagatavoja SIA “Reģionālie projekti”, atbilstoši normatīvo aktu prasībām, konsultējoties ar VPVB un iesaistot Ilūkstes novada pašvaldības darbiniekus. Sabiedrības informēšanai par plānošanas dokumentu un Vides pārskata izstrādi, tika organizēta publiskā apspriešana saskaņā ar normatīvo aktu prasībām.

Vides pārskata mērķis ir novērtēt Ilūkstes novada pašvaldības hierarhiski augstākajā attīstības plānošanas dokumentā - ilgtspējīgas attīstības stratēģijā paredzēto darbību - ilgtermiņa attīstības prioritāšu, stratēģiskos mērķu, telpiskās perspektīvas un vadlīniju teritorijas attīstībai un plānošanai, iespējamās ietekmes.

Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.g. ir **ilgtermiņa** teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikts vietējās Ilūkstes novada pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējums, mērķi, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva¹⁸. Šis dokuments ir **hierarhiski augstākais** vietējās pašvaldības attīstības plānošanas dokuments, kas parāda pašvaldības iespējamo un vēlamu turpmāko izaugsmi, kā pamatā ir savstarpēji saistītu nozaru attīstība, kā arī tās ietekmi uz apkārtējo teritoriju attīstību. Plānošanas dokumentu izstrādē tika iesaistīti novada pašvaldības darbinieki un novada iedzīvotāji, kā arī valsts un citu ieinteresēto institūciju pārstāvji.

Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas galvenais mērķis ir nostiprināt tiesisko pamatu Ilūkstes novada teritorijas ilgtspējīgai, līdzsvarotai attīstībai un nodrošināt pieņemto lēmumu pēctecību teritorijas plānošanas jomā, kā arī uzlabot dzīves kvalitāti Ilūkstes novada iedzīvotājiem un uzņēmējdarbības vidi - uzņēmējiem. Ilgtspējīgas attīstības stratēģija nosaka vadlīnijas turpmākajai teritorijas plānošanai un īstenošanas uzraudzībai.

Vides stāvoklis Ilūkstes novadā vērtējams kā salīdzinoši labs, bet atsevišķās jomās, stāvoklis ir jāuzlabo. Jāpievērš uzmanība apkārtējās vides labiekārtošanai un ilgtspējīgai dabas resursu izmantošanai, lai gūstot ienākumus no tūristiem un atpūtniekiem, kā arī attīstoties ražošanai un loģistikai, būvējot jaunus ceļus un rekonstrējot esošos netiktu palielināta antropogēnā slodze uz apkārtējo vidi. Plānošanas dokuments paredz uzturēt līdzšinējo maznozīmīgo slodzi uz vidi - paaugstinot labiekārtojuma līmeni, koncentrējot blīvas apbūves teritorijas Ilūkstes un Subates pilsētu un esošo ciemu robežās, paaugstinot komunālās infrastruktūras efektivitāti (ūdensapgāde un kanalizācija, atkritumu apsaimniekošana), veicinot jaunu pieslēgumu centralizētajiem kanalizācijas un ūdensapgādes tīkliem veidošanu, nosakot ierobežojumus lauksaimniecības zemju apmežošanai, ĪADT, dabas, ainaviskā un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai un aizsardzībai.

Teritorijas, kurās ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanas rezultātā var tikt pieļautas nozīmīgas **ietekmes** ir:

- Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti (valsts un pašvaldības nozīmes);
- kultūrvēsturiskā mantojuma, tajā skaitā vērtīgo ainavu teritorijas;
- lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstības teritorijas;
- ražošanas un loģistikas attīstības teritorijas;
- Īpašas dabas resursu izmantošanas teritorijas (derīgo izrakteņu – smilts un kūdras izstrādes teritorijas);
- blīvās apbūves (pilsētu un ciemu) teritorijas.

Īpaša uzmanība jāpievērš sekojošām jomām:

¹⁸ Teritorijas attīstības plānošanas likums, 1.pants

- plānotās saimnieciskās darbības - būvniecības, apmežošanas, vēja elektrostaciju un citu alternatīvo energoapgādes objektu izvietojuma u.c. sabalansēšana ar dabas, kultūrvēsturiskā mantojuma un ainavu aizsardzības interesēm;
- kanalizācijas, ūdensapgādes un siltumapgādes sistēmas, atkritumu apsaimniekošanas efektivitātes paaugstināšana;
- pamesto un neapsaimniekoto urbumu konkretizēšana, apzināšana un tamponēšana;
- sabiedrības izglītošana par videi draudzīgu rīcību un resursu apsaimniekošanu.

Lai samazinātu ilgtspējīgas attīstības stratēģijā paredzēto darbību ietekmi uz apkārtējo vidi, tiek paredzēti pasākumi - vadlīnijas teritoriju izmantošanai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ierobežojumi lauksaimniecības zemju apmežošanai, ierobežojumi ražošanas teritorijās, ierobežojumi un nosacījumi kultūrvēsturiskā mantojuma un ainavu kvalitātes saglabāšanai, kas netieši samazinās slodzi uz vidi un mazinās darbības negatīvo ietekmi.

Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.g. vadlīnijas hierarhiski zemākajiem plānošanas dokumentiem atbalsta dinamisku, daudzveidīgas izmantošanas lauku apvidu veidošanu un kvalitatīvas vides saglabāšanu un uzlabošanu, modernas un videi draudzīgas transporta un inženierkomunikāciju infrastruktūras, industriālo zonu, biznesa un tehnoloģisko parku, tehnoloģisko attīstību.

Ilgtspējīgas attīstības stratēģijai **netiek piedāvāts alternatīvs variants**, jo izstrādājot plānošanas dokumentus, netiek paredzēts, ka īstenojot tos, tiks negatīvi ietekmētas Natura 2000 teritorijas, un tādēļ kompensējošie pasākumi nav noteikti.

Saistībā ar plānošanas dokumentu tiešu īstenošanu **nav paredzamas pārobežu ietekmes**.

Kopumā ir jāsecina, ka **Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā** ir ievērota pastāvošā vides likumdošana, un tiek ievēroti noteikumi, kas galvenokārt saistīti ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, vides kvalitātes normatīviem. Plānošanas dokumentu īstenošana veicinās pašvaldības ekonomisko attīstību, investīciju piesaisti un iedzīvotāju labklājības līmeņa, uzlabojot satiksmes un inženierkomunikāciju nodrošinājumu, tajā pašā laikā aizsargājot un saglabājot kultūrvēsturiskajam Sēlijas reģionam raksturīgo dabas un kultūrvēsturisko vidi, gleznainās ezeru un upju, bioloģiski vērtīgās palieņu un citas ainavas.

Lai izvērtētu plānošanas dokumentu **īstenošanas monitoringu** teritorijā nav paredzēts realizēt kādus īpašus vides monitoringa pasākumus. Vides stāvokļa novērošanai paredzēts izmantot monitoringa punktus saskaņā ar vides nacionālā monitoringa programmu.

Vides pārskatā situācijas uzlabošanai vides jomā tiek piedāvāti **secinājumi un rekomendācijas**, kas palīdzētu pašvaldības darbībā tieši vides kvalitātes uzlabošanā. Tiek dots arī indikatoru apkopojums, kurš būtu jāņem vērā, kad tiks izstrādāts monitoringa ziņojums, kurš būs jāiesniedz VPVB attiecīgajos gados. Katrā no nodaļām tiek dots raksturojums attiecīgajai vides problēmai, kā arī sniegti ieteikumi šo iespējamo ietekmju samazināšanai, svarīgi ir pašvaldībai plānot un domāt par vides problēmām tieši ilgtermiņā, plānojot attiecīgās darbības pašvaldībā arī paredzēt vides problēmas, kuras varētu rasties ilgtermiņā šo plānoto darbību rezultātā un pieņemt attiecīgos lēmumus, darbības, kas varētu šīs ietekmes novērst vai samazināt.

Jāpiebilst, ka NATURA 2000 teritorijām – dabas parkam „Dvietes paliene” izstrādāts dabas aizsardzības plāns un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kā arī dabas aizsardzības plāni izstrādāti diviem dabas liegumiem „Pašulienes meži” un „Svente”, kas plānojot novada teritorijas attīstību, jāņem vērā.

KOPUMĀ JĀSECINA, KA ILŪKSTES NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2013.-2030.G NAV PRETRUNĀ AR DABAS AIZSARDZĪBAS NORMATĪVIEM UN TO MĒRĶI ATBILST STARPTAUTISKAJIEM UN NACIONĀLAJIEM VIDES UN DABAS AIZSARDZĪBAS MĒRĶIEM.

Apkopojot visu iepriekšminēto var uzskatīt, ka, ja tiks ievērotas vides aizsardzības normatīvu un atbildīgo institūciju izvirzītās prasības, plānošanas dokumentu īstenošana neatstās sliktāku ietekmi uz vides kvalitāti kā ir pašlaik. Tā realizācija neradīs būtiski ietekmi uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, tajā skaitā Natura 2000 un kultūrvēsturisko mantojumu.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN INFORMĀCIJAS AVOTI

1. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2006.-2012.gadam, VIDM, 2006. gads.
2. Civillikums. Pielikumi, I PIELIKUMS (1102.pantam), Publisko ezeru un upju saraksts. (Redakcija uz 01.02.2011.).
3. Daugavas baseina apgabala apsaimniekošanas plāns, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. Rīga, 2009.
4. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra „Ziņojums par virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzību 2010. gadā”, 2011., Rīga.
5. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. Daugavas baseina apsaimniekošanas plāna ūdensobjektu robežas llūkstes novadā.
6. Ministru kabineta noteikumi Nr. 118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” (12.03.2002.).
7. Ministru kabineta noteikumi Nr. 418 „Noteikumi par riska ūdensobjektiem” (31.05.2011.)
8. Ministru kabineta noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (23.03.2004.).
9. Ministru kabineta noteikumi Nr. 27. „Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus” (15.01.2002.).
10. Pazemes ūdeņu kvalitātes monitoringa stacijas. Ūdeņu monitoringa programma. Rīga, 2010.
11. Ūdeņu monitoringa programma. Pazemes ūdeņu kvalitātes monitoringa stacijas.
12. Vides aizsardzības politikas plāns Latvijai. Vides ministrija, 1995, Rīga.
13. Vides monitoringa programma 2009. – 2012. gadam, 2010. Rīga.
14. Vides politikas pamatnostādnes 2009. – 2015. gadam, Vides ministrija, 2009. Rīga.

INTERNET RESURSI

1. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāze „Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas”, <http://vdc2.vdc.lv:8998/iadt.html>
2. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāze „Mikroliegumi”, <http://vdc2.vdc.lv:8998/ml.html>
3. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāze „Īpaši aizsargājamie un retie koki”, <http://vdc2.vdc.lv:8998/dkoki.html>
4. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāze Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs, http://oas.vdc.lv:7779/p_ppv.html
5. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāze „Nr.3 - Atkritumi”, <http://vdc2.vdc.lv:8998/atkritum.html>
6. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāze - Valsts statistikas pārskats „Nr.2 – Gaiss”, 2010. gads, http://vdc2.vdc.lv:8998/2ga_new.html
7. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāze „Latvijas derīgo izrakteņu atradņu reģistrs”, http://mapx.map.vgd.gov.lv/geo3/atradnu_kadastrs.htm
8. LVĢMC Valsts statistikas pārskats par bīstamajiem un sadzīves atkritumiem «Nr.3-A» (no 2002.g., [http://oas.vdc.lv:7779/pls/atkr_www/mar\\$www_atkr.atkr_la](http://oas.vdc.lv:7779/pls/atkr_www/mar$www_atkr.atkr_la)
9. “Latvijas vēstneša” tiesību aktu vortāls, <http://www.likumi.lv>
10. Transportlīdzekļu sadalījums pēc īpašnieka (ja nav turētāja) vai turētāja dzīves vietas, satiksmes intensitāte, <http://www.csdd.lv>
11. Veselības inspekcija, peldūdens monitorings, <http://www.vi.gov.lv/>
12. Vides pārraudzības valsts birojs, VVD llūkstes RVP atļaujas A, B kategorijas piesārņojošai darbībai, <http://www.vpvb.gov.lv/lv/piesarnojums/a-b-atlaujas>
13. Satiksmes intensitāte, www.lvceli.lv.

PIELIKUMS. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA PĒC PLĀNOŠANAS DOKUMENTA PIEŅEMŠANAS

(23.03.2004. MK noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” VII nodaļa)

Pirms plānošanas dokumenta pieņemšanas izstrādātājs ņem vērā:

- Vides pārskatu;
- Sniegtos atzinumus;
- Sabiedriskās apspriešanas rezultātus.

14 dienu laikā pēc plānošanas dokumenta pieņemšanas izstrādātājs savā mājas lapā internetā ievieto **informatīvu ziņojumu**, kur īsi izklāsta:

- Kā plānošanas dokumentā integrēti vides apsvērumi;
- Kā ņemts vērā vides pārskats, izteiktie atzinumi, sabiedriskās apspriešanas rezultāti;
- Izraudzītā risinājuma pamatojums;
- Pasākumi monitoringa veikšanai, t.sk. monitoringa ziņojuma iesniegšanas termiņi.

Paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu

Vides plānošanas dokumentiem

- Izstrādātāja mājas lapā internetā
- Laikrakstā "Latvijas vēstnesis"
- Vides pārraudzības valsts biroja mājas lapā internetā

Reģionālā līmeņa vai cita veida plānošanas dokumentiem

- Vismaz vienā vietējā laikrakstā
- Valsts vides dienesta Reģionālajai vides pārvaldei, institūcijām un organizācijām, no kurām saņemti komentāri un priekšlikumi
- Vietējai pašvaldībai, kuru ietekmē plānošanas dokumenta īstenošana

Paziņojumā norāda:

- Plānošanas dokumenta nosaukums un datums;
- Izstrādātājs, adrese, tālruna numurs, mājas lapas adrese internetā;
- Kad un kur sabiedrībā var iepazīties ar plānošanas dokumentu, vides pārskatu, informatīvo ziņojumu, atzinumu, termiņiem monitoringa ziņojuma iesniegšanai.

Ilūkstes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2013.-2030.gadam Vides pārskats

Izstrādātājs - SIA „Reģionālie Projekti”

Kontakti: Rūpniecības iela 32b – 502, Rīga, LV – 1045, Latvija.

Tel.: +371 67 32 08 09, Fakss: +371 67 32 09 07

www.rp.lv

